

Talangutveckling, karriärövergång och ledarskap

En studie med manliga specialidrottselever om
deras upplevelse av karriärövergången från
junior till senior nivå

Författare: Jimmy Svensson
Handledare: Katarina Schenker
Examinator: Bo Carlsson
Termin: VT22
Nivå: Grundnivå, 15 högskolepoäng
Kurskod:

Abstract

I studien undersöktes forskning och teorier om ledarskap, samt specialidrottselevs upplevelse om talangutveckling, ledarskap och karriärövergångar och hur de talar om dessa aspekter. Med teoretiska inhämtningen av tidigare forskning och undersökningen av specialidrottselevs upplevelse kommer datainsamlingen tillsammans skapa en större förståelse för specialidrottselevs upplevelse av karriärövergången från junior till seniornivå. Fyra semistrukturerade intervjuer av spelare som uppfyllde kriterierna genomfördes där intervjuerna sedan transkriberades och bearbetades. Resultatet visar på viktiga upplevda aspekter för specialidrottselever är att deras tränare har ett ledarskap som bygger på goda relationer och förmåga att skapa goda idrottsmiljöer. Resultatet i denna studie har utvecklat mitt ledarskap och kan vara en hjälp till andra coacher att använda sig av för att utveckla deras ledarskap. För varje ledarskap bygger på coachens egen filosofi och med framkomna aspekter i denna studie kan coacher reflektera och utveckla sin filosofi.

Nyckelord: Specialidrott, ledarskap, talangutveckling, karriärövergångar,

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
2. Syfte och frågeställningar	6
3. Bakgrund	7
3.1 Hur man introducerar bandyspelare.....	8
3.2 Specialidrottsskolors roll i utvecklingen till att bli bandyspelare på elitnivå.....	10
3.3 Svenskabandyförbundets talangutvecklingsplan.....	10
3.4 ledarskapsfilosofi	11
4.1 Bandykunskap.....	13
4.2 Grundläggande förutsättningar.....	14
4.3 Mål.....	15
4.4 Använda didaktiska redskap	17
5. Tidigare forskning	17
5.1 Förmåga att förmedla dina sportspecifika kunskaper.....	18
5.2 Grundläggande förutsättningar i ledarskap	20
5.3 Mål med ledarskap och didaktiska redskap för att förmedla det.....	20
6. Teoretiskt perspektiv	23
6.1 ATDE – Athletic talent development enviroment	23
5.5 Transformerande ledarskaps teori (TFL-teorin).....	24
6. Metod	25
6.1 Forskningsmetod.....	25
6.2 Datainsamling.....	26
6.3 Urval	27
6.4 Genomförande.....	27
6.5 Etiska ställningstaganden.....	28
7. Resultat	29
Frågeställning 1: Hur talar specialidrottslever om talangutveckling.....	29
Frågeställning 2: Hur talar specialidrottslever om upplevelsen av karriärövergången från junior till seniornivå.....	33
Frågeställning 3: Vad anser elitsatsande ungdomar är de viktigaste aspekterna hos en coach i deras ledarskap?.....	38
8. Diskussion	44
8.1 Metoddiskussion	44
Frågeställning 1: Hur talar specialidrottslever om talangutveckling.....	45
Frågeställning 2: Hur upplevde specialidrottslever karriärövergången från junior till seniornivå	47
Frågeställning 3: Vad anser elitsatsande ungdomar är de viktigaste aspekterna hos coacher i deras ledarskap?.....	49
9. Slutsats	51
Referenslista	53
Bilaga 1	56

1. Inledning

Bandy har varit en stor del av mitt liv och vid 6 års ålder påbörjades min resa inom bandysporten. En händelse som har påverkat mig i min talangutveckling och som jag har reflekterat mycket över. Det handlar om en karriärövergång från nationell till internationell nivå och som påverkade mig under en lång period i min karriär. Det var en tidig pojkdrom som gick i uppfyllelse genom att jag fick chansen att få representera Sverige i VM för 15-åriga pojkar, men utgången blev att karriärövergången vart för svår för mig att hantera. Med för stora krav på mig själv och från att bandy var kul förändrades min upplevelse av bandyn till att ha fått någon typ av bevis på att vara framgångsrik i min talangutveckling. En osäkerhets känsla inom mig och prestationsångest skapades. En fråga som ofta ställer mig själv nu när min egen karriär är avslutad är om min karriär hade sett annorlunda ut idag jämfört med min tid som ungdomsspelare. Idag finns det mer kunskap om talangutveckling, ledarskap och karriärövergångar men hur funkar det inom bandysporten, har sporten utvecklats och tagit till sig av det senaste inom området och har det nått ändå fram till spelarna?

Detta examensarbete kommer att undersöka hur specialidrottselever upplever sin talangutveckling i form av coachers ledarskap och karriärövergången från junior till senior nivå. Med undersökningen av specialidrottelevernas upplevelse och tidigare forskning och teorier om ledarskap, talangutveckling och karriärövergångar kommer detta arbete kunna skapa en förståelse för viktiga aspekter i ledarskap som påverkar specialidrottselever positivt i deras utveckling.

Denna studie kommer kunna utveckla mig i mitt ledarskap till att jobba med unga spelare. Min uppfattning är att coacher för specialidrottselever inom bandy kommer ha nytta av resultatet från studien i sitt ledarskap. Det handlar om att förstå specialidrottselevens upplevelser av att genomföra karriärövergången till seniornivå, det vill säga en förståelse som bygger på spelares upplevelser av deras resa från ungdomsspelare till senior spelare med fokus på viktiga aspekter med ledarskap, talangutveckling och karriärövergångar, aspekter som påverkar spelares utveckling. Detta för att karriärövergången från junior till senior är en av de svåraste karriärövergångarna att kunna hantera för idrottare (Stambulova 2010). Denna kunskap kan

hjälpa coacher att forma sin undervisning och förbereda kommande spelare som ställs inför deras kommande karriärövergång.

Detta arbete kommer relateras till professionsteorin. Professionsteorin innebär att som coach innehar coachen en profession inom sitt yrke. För coacher har tillförskaffat sig kunskaper dels genom utbildning, dels utifrån erfarenheter vilket skapar en profession. Med stöd av Romars (1994) handlingsteori kommer detta arbete kunna skapa en förståelse för olika coaches ledarskap och kunna diskutera det upplevda ledarskapet från dessa coacher av specialidrottselevs upplevelser. valet av professionsteori och handlingsteori gjordes för att de passar väl in på detta arbete och tillsammans skapar en förståelse för hur ett framgångsrikt ledarskap kan formas. Framgångsrika coacher har ett ledarskap som bygger på deras profession och kunskap om vad deras handlingar får för spelarna. Med denna förståelse kommer kunna utveckla mitt ledarskap och förståelsen kommer kunna va en hjälp till andra coacher att använda sig av för att utveckla deras ledarskap i hur coacher kan hjälpa specialidrottselever i deras kommande karriärövergång till seniornivå.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med detta examensarbete är att undersöka hur specialidrottselever upplever sin talangutveckling i form av coachers ledarskap och karriärövergången från junior till senior nivå.

Frågeställningar

- Hur upplever specialidrottselever sin talangutveckling?
- Hur upplever specialidrottselever karriärövergången från junior till seniornivå?
- Vad anser specialidrottselever är de viktigaste aspekterna hos en coach i deras ledarskap?

3. Bakgrund

För att kontextualisera mina frågeställningar och för att få en djupare förståelse om bandyns utbildningsvägar kommer detta bakgrundskapitel att beskriva aspekter som påverkar en spelares förväntade resa till seniornivå

- **Hur man introducerar bandyspelare**

Genom att synliggöra hur en bandyspelares förväntade resa inom sporten och hur de förväntade karriärövergångarna sker skapas en förståelse för viktiga aspekter i en spelares resa till att nå elitnivå inom bandyn.

- **Specialidrottsskolors roll i utvecklingen till att bli bandyspelare på elitnivå**

Specialidrotten har en viktig roll i utvecklingen av unga spelare då karriärövergången att gå från junior till senior elitnivå inom bandy oftast sker i denna ålder. Att gå en specialidrottsutbildning är idag den vanligaste vägen att nå till elitnivå i kombination med seriösa studier (Hedberg 2014). Att undersöka upplevelsen av specialidrotten med deras roll i utvecklingen av elitsatsande ungdomar är en viktig aspekt i att förstå hur elitsatsande ungdomar upplever denna period. I denna del beskrivs därför hur specialidrotten ser ut för elitsatsande bandyungdomar och deras roll i utvecklingen.

- **Svenskabandyförbundets talangutvecklingsplan**

Svenskabandyförbundet (2010) har tagit fram en talangutvecklingsplan med målet att utveckla spelare genom en strukturerad plan hela vägen till yppersta elitnivå. Planen är ämnad för att användas som hjälpmedel för ledare och spelare inom bandysporten. I planen framgår olika aspekter som är viktiga för en bandyspelare att utveckla. Därför beskrivs denna del hur svenska bandyförbundet ser på talangutveckling och hur planen hjälper ledare att utforma deras träningsupplägg.

- **Ledarskapsfilosofi**

Begreppet ledarskapsfilosofi kan liknas med begreppet handlingsteorier, så som Romar (1994) använder begreppet. Romar genomförde en studie där han studerade idrottslärares

handlingsteorier och kom fram till att trots olika bakgrund och tidigare erfarenheter så var lärarnas handlingsteorier mer lika än olika. I sin studie menar Romar att det är av stor vikt att få en förståelse för hur eleverna upplever undervisningen och ledarskap, för mer kunskaper om elevernas upplevelse kommer fördjupa vår förståelse för aspekter som påverkar deras upplevelse av undervisning och ledarskap. Denna förståelse kommer kunna hjälpa ledare att utveckla sitt ledarskap och sin ledarskapsfilosofi

3.1 Hur man introducerar bandyspelare

Skridskokul

Skridskokul är en landsomfattande satsning som startades 2012 av Svenska bandyförbundet. Den vanligaste introduktionen till bandy börjar i 4-5 års ålder där skridskokul är första steget till att bli bandyspelare. Inom förbundet uppfattar man att skridskokul idag är Sveriges största skridskoskola (Svenskabandyförbundet 2022). Grundidén med en landsomfattande satsning växte fram ifrån förbundet som insåg att föreningar hade svårt med rekryteringen av nya bandyspelare. Med ett gemensamt varumärke skulle satsningen kunna nå ut till fler intresserade. Med en skridskoskola som bygger på att träna skridskokunnighet i stället för bandyspel har satsningen lyckats attrahera fler nya bandyspelare. För att kunna nå ut till fler framtida bandyspelare och synliggöra skridskokul och bandysporten är det viktigt att föreningar samarbetar med skolor och förskolor (Svenskabandyförbundet, 2022). I skridskokul så blandas pojkar och flickor, men majoriteten av deltagarna brukar vara pojkar. Bandy har svårt att få flickor till att börja spela. Flickor som spelar bandy får då oftast spela med pojkar.

Fortsatt bandyspel

Spelare som blir 8 år och vill fortsätta efter skridskokul hamnar i ett lag där fokus fortfarande är på att lära sig skridskokunnighet. Laget bildas med spelare i samma ålder, lag som inte har tillräckligt med spelare fyller på med både yngre och äldre spelare. I detta stadie mellan 8-11 års ålder är fokus på att träna och känna glädje. Matcher spelas som poolspel och andra sammandrag som cuper. I poolspel/cuper spelar flera olika lag ifrån andra föreningar mot varandra under en dag eller helg.

Seriespel

När spelare blir 11-12 år börjar de spela seriespel med mera matcher. Vid 13 års ålder börjar de att spela på fullstor plan, tidigare har matcher varit på en mer begränsad yta. I denna ålder börjar spelare att kunna få erbjudanden av äldre lags coacher som behöver fylla på med spelare till sina lag. Det är de äldre lagets coacher som brukar välja ut vilka spelare som anses klara av att spela med de äldre laget. Brist på spelare är ett stort problem inom svensk bandy vilket framgår i den vision som förbundet har för att bryta denna trend:

Skridskokul i all ära. Bandyens framtid avgörs på hur väl vi lyckas konvertera skridskokulare till poolspelare till ungdomsspelare och till att faktiskt fortsätta förbi P16 och F17 där majoriteten av alla idrotter har stora avhopp. Vi har ett stort och viktigt jobb att göra för att stimulera alla bandyungdomar att fortsätta ett år till, och ett år till, och ett år till'' (Svenskabandyförbundet 2022)

Juniorålder

De spelare som kommer upp till gymnasieålder och vill fortsätta spela bandy söker sig till gymnasieskolor som erbjuder en specialidrottsutbildning med inriktning bandy på nationellidrottsutbildning (NIU). Det finns 16st gymnasieskolor med intag av specialidrottselever med inriktning bandy i Sverige idag. Tidigare har bandyn haft riksidrottsgymnasium (RIG) vilket innebär riksentag. RIG vill locka eliten av ungdomarna i respektive ålder över hela landet medan NIU är mer inriktad på närområdet. Juniorer som inte har möjlighet till att läsa specialidrott på en gymnasieskola i närområdet behöver flytta för att kunna fortsätta sin bandysatsning. Juniorlag som saknar specialidrottsutbildning i sitt närområde har svårt att få tillräckligt med spelare till att kunna tillhandahålla ett lag. I representationslagen för ungdomar har svensk bandy ett system som begränsar vilken ålder spelarna högst får vara i respektive serie. Eftersom bandysäsongen löper över kalenderåret (augusti-mars) så avgörs åldern utifrån ifall bandyspelaren har fyllt eller ska fylla när säsongen slutar. Exempel det året en spelare fyller 10 år tillhör spelaren P-10. Seriesystemet i 16-19 år innebär spel i P-17 samt P-19 vilket har påföljden att om spelaren egentligen tillhör P-18 så saknas egen serie och lag i samma ålder. Spelaren tillhör i stället P-19 laget och får spela med spelare som är ett år äldre. När spelaren har blivit för gammal för att spela i ungdomsserien P-

19 är nästa steg att kliva upp till föreningens seniorlag. Har inte spelaren fått möjligheten till att spela med seniorlaget och saknar kontrakt behöver spelaren flytta till en annan förening för att fortsätta spela bandy eller så väljer spelaren att sluta. Framgångsrika spelare kommer under sin juniortid att påbörja träning och matchspel med seniorlaget, vilket innebär att spelare kan träna och spela matcher med tre lag i form av P-17, P-19 och seniorlag samtidigt som spelaren tränar med specialidrotten.

3.2 Specialidrottsskolors roll i utvecklingen till att bli bandyspelare på elitnivå

Specialidrott

För många unga är drömmen att nå långt inom sin idrott och att nå till internationell elit något som är motiverande, 4 av 10 unga har detta som drivkraft (Hedberg 2014). För att kunna idrotta under uppväxten väljer många ungdomar med stöd av sina föräldrar att kombinera studier med träning. Redan från grundskolan finns det olika skolor med idrottsprofil där elever får träna under skoltid (Hedberg 2014). När eleven börjar gymnasium finns elitsatsningar att söka där elever kan kombinera studier med en elitsatsning inom sin idrott (Skolverket 2022). Inom specialidrotten bandy finns för närvarande 16 olika skolor med NIU intag. NIU-utbildningen är inriktad på att fånga upp elitsatsande idrottare i närområdet (Riksidrottsförbundet, 2022). Att gå en idrottsutbildning i kombination med studier är idag den vanligaste vägen att nå till elitnivå visar en studie som Hedberg (2014) har gjort. Ser man till svenska elitidrottare idag har nästan alla gått igenom den svenska modellen som bygger på samverkan mellan specialidrottsförbund, idrottsföreningen och skolan som gemensamt tar ansvar för att ta hand om unga idrottstalanger med seriösa studier (Hedberg 2014). Denna modell är tänkt att säkerställa att unga idrottare på ett hållbart sätt kan elitsatsa inom sin valda idrott med en gymnasieutbildning som grund. Alla når inte fram i sin elitsatsning, men har de då en gymnasieutbildning med sig öppnar det andra vägar efter elitsatsningen.

3.3 Svenskabandyförbundets talangutvecklingsplan

Svenskabandyförbundet har skapat en talangutvecklingsplan som ska vara en hjälp för coacher att via en strukturerad plan kunna forma framtida bandyspelare (Svenskabandyförbundet 2010).

Planen är uppdelad i olika stadier där varje stadie är åldersindelad och har ett utformat träningsupplägg som baseras på biologisk mognad. I varje stadie tränas flera olika förmågor som är relevanta för en bandyspelare att utveckla. Förmågor som teknik, taktik, mental och fysik tränas i varje stadie med tydliga förklaringar till hur coacher kan utforma träningsupplägget för att träna respektive förmåga. Förklaringar till träningsupplägget görs för att kunna anpassa träningen till spelarnas biologiska mognad. Genom en utarbetad plan med progression som grund delar planen in varje stadie i olika steg och med progressionen möjliggör att varje stadie följer en röd tråd. Detta skapar förutsättningar för spelare att få en grundlig utbildning som utvecklar alla förmågor som är relevanta för bandyspelare. I talangutvecklingsplanen finns även tydliga förklaringar av hur bandyns taktiska spelsätt fungerar med försvarsspel och anfallsspel. Enkla övningar är beskrivna till att träna de olika taktiska momenten för att kunna utveckla spelarnas taktiska förmåga. Kravprofiler med tillhörande testbatteri är framtagna i relation till planen för att fysiska träningen ska kunna anpassas och testa spelarnas fysiska förmåga. Alla spelare och coacher i bandy oavsett nivå ska ha kännedom om planen och kunna aktivt ta del av planen. Målet med framtagandet av planen är att ge en vägledande hjälp till spelare och ledare i bandy. Utifrån modellen i planen ska framtida bandyspelare formas med väl utvecklade färdigheter och förmågor som bandyspelare (Svenskabandyförbundet 2010).

3.4 ledarskapsfilosofi

Att inneha en profession som yrke erhåller du både status och inkomst utifrån din vetenskapliga kunskap därför anses läkare, ingenjörer och liknande yrken vara klassiska professionsyrken, deras auktoritet som professioner kommer ifrån att dem har vetenskaplig grund som bekräftar deras kunskaper (Brante 2009). Professioner är viktiga för vårt samhälle och är den grupp som starkast driver utvecklingen framåt med innovationer inom flertalet områden som hälsa, organisation, vetenskap och teknik, i dagens samhälle med den stora utvecklingen som sker och kallas för kunskapssamhället är profession och dess yrken en viktig byggsten som har skapat denna utveckling (Brante 2009).

Att inneha ett professionellt yrke som tillhandahåller kunskapsförmedling kräver även att du har ett förtroende av gruppen du förmedlar till för att kunna nå ut med din kunskap, som ledare är denna egenskap avgörande för att du ska kunna nå framgångar. Bilden som erhåller av

professioner är att dom är självständiga med eget driv att utveckla sin förmåga och uppfylla på det effektivaste sättet situationer de ställs inför. I tidigare generationer har förtroende kommit ifrån traditioner som i dagens moderna samhälle har ersatts med förtroende utifrån abstrakta kunskapssystem som utförs i dag av professionella, Lärare/ledare har kunskaper och förmågor som man vill förmedla genom sin undervisning till gruppen för att utveckla gruppen genom sin profession.

För att förstå professionen behöver man koppla samman vetenskap med profession för inom denna relation kommer profession ifrån där kunskap genom forskning, tillämpning av kunskaper och inhämtning av kunskaper genom utbildning som bygger denna relation mellan dem olika delarna som skapar dig en profession inom ditt utvalda kunskapsområde som du tillförskaffat dig kunskaper och förmågor inom (Brante 2009).

Detta arbete utgör ett försök att koppla samman vetenskapliga fakta med specialidrottselevernas upplevelse av ledarskap som behandlar aspekter som påverkar specialidrottselevernas talangutveckling . Detta arbete har inspirerats av Romar (1994) som analyserade idrottslärares handlingsteorier. Dessa teorier kan ses som en syntes av lärarnas tidigare erfarenheter från idrott, deras utbildningar och deras yrkeserfarenheter. Detta arbete kommer att undersöka hur eleverna uppfattar olika handlingsteorier som deras ledare har. I nästa led kommer kunna reflektera över vetenskapliga fakta om ledarskap överensstämmer med upplevelsen från eleverna.

För att vara en framgångsrik coach behöver coachen i sitt ledarskap ha en strategi för hur han är som coach för att kunna hjälpa och utveckla dem idrottare han möter. Ens ledarskap kan vara skillnaden för idrottaren och kan påverka hela individens liv. Grunden i en ledarskapsfilosofi bygger på att främja olika delar som tillsammans verkar för att kunna skapa ett framgångsrikt ledarskap. I detta arbete framkommer fyra delar i ett ledarskap som är avgörande för att unga spelare ska kunna nå sin potentiella utveckling.

- **Bandykunskap:** Taktiska, tekniska, reflekterande och analytiska förmågor som tillsammans skapar en fördjupad bandykunskap, med förmåga att förmedla denna kunskap
- **Grundläggande förutsättningar:** bemöta, skapa relationer, visa empati och lära känna personerna du leder.

- **Mål:** Ledarens mål är att de aktiva ska uppnå är att skapa en känsla av sammanhang, skapa utveckling både idrottsligt, personlig och socialt, känna delaktighet och glädje.
- **Använda didaktiska redskap:** de didaktiska redskapen är verktyg för att kunna tillgodose ungdomarna med grundläggande förutsättningar och för att kunna uppnå målen med mitt ledarskap.

4.1 Bandykunskap

I ett framgångsrikt ledarskap bygger ledaren ett spelsystem som har brutits ner i delar som ska vara lättare för spelare att förstå. Att förstå ett spelsystem är svårt för spelare om coacher presenterar i en helhet. För att kunna implementera ett spelsystem bygger det på att träna på specifika delar som tillsammans bildar helheten i ett spelsystem. Varje övning som genomförs har en koppling till spelsystemet. Min erfarenhet av träningar är att coacher ofta lagt upp träningar som har varit ostrukturerade övningar utan vidare koppling till spelsätt. Mycket tid har lagts på att spela internmatcher på träningar och träna på övningar som inte är relaterade till spelsystem. I ett framgångsrikt ledarskap har ledaren förmåga att dels få spelarna att förstå tankesättet, dels få dem att vara med och påverka utformningen i ett aktivt lärande.

Aktivt lärande

För ett aktivt lärande är game sense ett koncept som är framtaget för att kunna ha ett ledarskap som fokuserar på att utveckla spelares förmågor. Spelaren lär sig ta eget ansvar och att engagera sig i sitt eget lärande. Coacher har ett uppmuntrande förhållningssätt och involverar spelaren i beslut som får spelaren till att utveckla förmågor utifrån sitt engagemang. Förmågor som taktik, strategier och ta bra beslut stärks av att spelare är delaktiga i sitt lärande (Jones 2006). Att implementera game sense och ha en förståelse för betydelsen av spelares aktiva lärande är viktiga aspekter i ledarskap. Motivation och intresse till att vara aktiv och engagerad i sitt lärande från spelaren kommer att öka med konceptet game sense. Lärandet kommer bidra till spelarens utveckling och i ett framgångsrikt ledarskap är aktivt utmanande lärande en viktig del i coachers ledarskapsfilosofi.

Progression med reflektion

Genom att utveckla spelarna med progression baserat på nedbrytning av spelsystemet kommer spelarna att utveckla en förståelse för vad träningsupplägget har för funktion, varför de genomför övningarna och hur det kan kopplas till spelsystemet. Att arbeta med progression är en förmåga som coacher kan ha stor nytta av i sitt ledarskap. Larsson och Meckbach (2012) anser att progression skapar en möjlighet för coacher där spelarna blir mer motiverade att lära sig de coacher vill förmedla. Spelare som får känslan av att uppgiften Coacher vill förmedla är utmanande och intressant med en tydlig koppling till målet. Kommer öka spelarnas motivation till att utföra uppgiften med större engagemang.. I samtal med spelare om träningsupplägg, spelsystem och liknande situationer hjälper progressionsidén coacher att förmedla ut sitt budskap till spelarna och få spelare att få en bättre förståelse för vad de behöver utveckla. Ytterligare verktyg är reflektion. Bie (2009) anser att personer som reflekterar över sina tagna beslut skapar större möjligheter till att utvecklas och lär sig av utfallet av beslutet. Att kunna reflektera över handlingar skapar en större förståelse för vad konsekvenserna blev av beslutet, vilket hjälper spelare att kunna utvecklas. Med aktivt lärande, progression och reflektion som verktyg i ens ledarskap kommer coacher att kunna skapa förutsättningar för öka motivation, vilja, känsla av delaktighet och att spelare tar eget ansvar med större förståelse för vad som krävs och förväntas. Förutsättningar som verkar för att spelare ska kunna utvecklas.

4.2 Grundläggande förutsättningar

Coacher som visar intresse för spelarnas personliga delar av livet, som visar stöd och fortsatt förtroende till spelare som hamnar i tuffare perioder med sämre idrottsliga prestationer. Skapar coacher en personlig kontakt med spelarna som ökar spelarnas känsla av att vara delaktig och viktig för gruppen (Becker 2009). Det är svårt för coacher att kunna hinna med att se, lyssna och tala med alla spelare vid varje gemensam aktivitet. Men det är av stor betydelse att coacher anstränger sig för att hinna med alla spelare och skapa en personlig kontakt. Med en personlig kontakt kommer coacher ha lättare att kunna relatera till spelarens mående och välbefinnande. Med en personlig kontakt och en förståelse för spelarens mående, kommer hjälpa coachen att få spelarnas förtroende och kunna tillfredsställa deras behov (Becker 2009).

Relationsbyggande som ledare

Becker (2009) menar att coacher som kan bygga relationer med sina spelare stärker coachens förmåga att utveckla spelarna. Med relationen skapar coachen bättre förutsättningar till att nå ut med sin undervisning. Coacher behöver kunna analysera och läsa av varje spelare i laget. Coacher som har den förmågan kommer kunna tillgodose varje spelares behov. Behov som att bli sedd och lyssnad på av coachen och känna delaktighet är viktiga att tillfredsställa. Coacher som har skapat relationer och visar lojalitet, ärlighet och behandlar spelare med värdighet kommer att få spelares respekt. Respekten blir ömsesidig med en starkare relation och bättre miljö. Bättre miljö innebär att spelare känner ett förtroende för coachen och vågar att utmana sig med risk för att misslyckas. I den miljön är spelare mer villig att lyssna på vad coachen vill förmedla och aktivt försöka att ta till sig av instruktioner och feedback. Coacher som ger och får respekt av spelare är en coach som ser alla spelare, skapar en känsla av delaktighet med visad omtanke för varje spelare. Med dessa egenskaper som coach skapar det en miljö där alla spelare får en känsla av delaktighet och spelare upplever att de har ett värde. Den känslan skapar en större vilja, vilket innebär att varje spelare gör sin absoluta maxprestation och kommer utveckla sina förmågor (Becker, 2009).

Utvecklingsmiljön

Jensen (2011) anser att i en miljö som är utvecklande är starkt kopplad till relationer. Coacher som har självinsikt över sitt ledarskap och agerande till spelarna har lättare att skapa en utvecklande miljö med bättre förutsättningar till utveckling. Coachers sportspecifika kompetens kan jämföras med coachers sociala kompetens med förmåga att bygga relationer. Social kompetens är minst lika viktig som den sportspecifika för att kunna ha en utvecklande miljö (Jensen 2011).

4.3 Mål

I framgångsrikt ledarskap bygger coacher sin undervisning på att tillhandahålla en miljö som inger en känsla av trygghet och inkludering där alla känner delaktighet och alla utifrån sin förmåga deltar oavsett roll. Det spelar ingen roll vilken funktion till gruppen den delaktige har för alla är lika viktiga. Alla behövs för att gruppen ska kunna nå de gemensamt uppsatta målen. Mål som att skapa en miljö där alla som är delaktiga i ska känna en glädje att utföra sitt arbete och att alla individerna känner sig delaktiga och vill delta. I gruppen jobbar alla mot

gemensamma mål och det är viktigt att coachen uppmärksammar framsteg i gruppens utveckling. Deltagare som känner delaktighet och att uppsatta mål känns meningsfulla tar även ansvar för sina handlingar och därav sker utveckling (Larsson & Meckbach, 2012). I ledarskapet behöver coacher även ha med ett ytterligare mål där alla individer vågar prova nya saker utanför sina egna gränser och att glädjen är det centrala. Känslan av att verka i sammanhang med andra i en glädjefull och trygghet där tryggheten gör att individerna vågar utmana sig själva skapar en känsla för att gruppen är viktig för varje enskild individ. Denna känsla som varje individ i gruppen värnar om skapar en gemenskap. I en grupp med människor som känner trygghet, och som vill genomföra uppsatta mål och jobba tillsammans skapas känsla av gemenskap (Larsson & Meckbach, 2012).

Pedagogiskt ledarskap

En pedagogisk coach som är tydlig, omtänksam, respektfull och ansvarsfull har egenskaper som är grunden för ett pedagogiskt ledarskap. Det handlar om att kunna förmedla sina kunskaper och idéer på ett tydligt sätt. I ett pedagogiskt ledarskap utvecklas spelare i den kreativa och konstruktiva utvecklingsmiljön. Coacher bör därför utveckla sina sociala kompetenser som är viktiga egenskaper i en utvecklande miljö (Jensen 2011). Med sociala kompetenser och idrottsspecifika kunskaper kommer coacher kunna skapa en utvecklande miljö med relationer till sina spelare. Coacher vill uppnå att spelarna ska förstå och utveckla sina förmågor kan skapa pedagogiska situationer som utmanar spelarna och hjälper dem på ett metodiskt sätt att nå steg i sin utveckling med ett pedagogiskt ledarskap (Jensen 2011). I ett pedagogiskt ledarskap är det viktigt att coacher kan ge feedback till sina spelare. Feedback som är relevant till spelarens utveckling kräver att coacher har goda kunskaper om det coacher ger feedback på. För feedback ska vara utformad för att verka utvecklande för spelaren behöver coacher ha förmåga att snabbt kunna observera och analysera för att ge väl utformad feedback. I ett pedagogiskt ledarskap hanterar coacher egenskaperna och kan därför bidra med sina kunskaper till spelarnas utveckling på ett pedagogiskt sätt.

Becker (2009) förklarar att i hans studier framkommer från framgångsrika spelare att deras coachers ledarskapsstil har varit starkt bidragande till att spelaren har utvecklats till framgångsrika idrottare. Coachers ledarskap har också påverkat hur de formats som personer. I rollen som coach där målet är att varje individ känner en trygghet och får mod att våga bli

”sitt bästa jag” både som idrottare och person – det är ett ledarskap som utvecklar både spelaren och människan bakom spelaren (Becker 2009).

4.4 Använda didaktiska redskap

I ett framgångsrikt ledarskap är det viktigt att coachen är förberedd och att coachen har planerat vad som ska genomföras på träningen. Coacher som är tydlig, pedagogisk, samtalar med sina spelare, använder övningar som byggs upp genom progression och har en klar planering som förklarar upplägget med vad, varför och hur, visar på så sätt goda didaktiska förmågor. Direkt undervisning kan leda till att spelarna genomför övningar utan att själva reflektera över varför och hur, vilket kan leda till en understimulering och möjlig stagnering i deras utveckling (Edler et al., 2014). I stället för att säga till hur spelare ska göra, planerar coacher övningar och träningar utifrån perspektivet att få spelarna till att fundera genom att ställa frågor till de och uppmana till diskussioner. Detta leder till att spelarna utvecklar sin förmåga att lösa problem tekniskt, praktiskt och taktiskt på ett sätt som bidrar till deras utveckling (Edler et al., 2014). Eftersom coacher vill att spelarna ska lära sig och utveckla sina förmågor behöver coacher skapa pedagogiska situationer som utmanar individerna och hjälper dem på ett metodiskt sätt att nå målen.

5. Tidigare forskning

Med stöd i vetenskapen kommer denna studie att kunna skapa ett teoretiskt ramverk för ledarskap. Detta kapitel kommer beskriva vad forskningen har kommit fram till om talangutveckling, karriärövergångar och ledarskap. Denna förståelse kommer hjälpa till att utveckla bättre miljöer, då förståelsen för talangutveckling ökar. Slutligen beskrivs en framgångsrik ledarskapsteori där ledare utformar den idrottsliga miljön till sina spelare med transformerande ledarskap. Valet av ledarskapsfilosofin är för att den bildar ett ledarskap med viktiga aspekter som tidigare forskning anser är viktiga i ett ledarskap.

För att kunna ställa olika ledarskapsfilosofier i relation till forskning på motsvarande område och skapa ett teoretiskt ramverk kommer detta kapitel att belysa tidigare forskning och olika forskningsbaserade modeller om

- Förmåga att förmedla dina sportspecifika kunskaper
- Grundläggande förutsättningar för elitsatsande ungdomar
- Mål med ledarskap och didaktiska redskap för att förmedla det
- Talangutveckling och karriärövergångar

5.1 Förmåga att förmedla dina sportspecifika kunskaper

Framgångsrika ledare med förmåga att lära ut

Lara-Bercial & Mallet (2016) har i ett projekt undersökt hur de framgångsrikaste coacher hanterar sitt ledarskap. Syftet med undersökningen var att kunna skapa en ledarskapsprofil som skulle kunna vägleda coacher till att få en förståelse för vad som förväntas av framgångsrika coacher på den absolut högsta nivån inom idrott. Egenskaper som framkom i undersökningen av framgångsrika coacher var betydelsen att skapa tydliga mål, värderingar och förmåga att skapa en övertygelse. Egenskaper som tillsammans verkar för att skapa syfte och riktning. Med personliga egenskaper som visar sig genom att vara ärlig, lojal, respekt och visa intresse för människan bakom idrottaren. Skapar coacher förtroende hos sina spelare med de egenskaperna (Lara-Bercial & Mallet 2016).

Elitnivå inom idrott är en miljö som anses vara dynamisk, komplext, oförutsägbar och kan upplevas som kaos. Coacher som i en sådan miljö kan få spelar gruppen att nå de gemensamt framtagna målen med sin ledarskapsfilosofi ställer stora krav på coacher. Att få framgång och uppnå de gemensamt fastställda målen i en sådan miljö är en stor utmaning för coacher (Lara-Bercial & Mallet 2016). Framgångsrika coacher kan analysera och förstå vad som behövs för att spelare ska kunna prestera i den komplexa miljön. Framgångsrika coacher har en vision om vad de vill, hur de vill och vad som kommer att krävas för att kunna prestera. Det framkommer också hos framgångsrika coacher på elitnivå en vilja att alltid vara uppdaterad om de senaste i utvecklingen inom idrott och öppen för nya kunskaper (Lara-Bercial & Mallet 2016).

Relationer

Coacher som i sitt ledarskap agerar som en förebild genom att vara ett gott exempel. De bygger relationer genom att visa empati, engagemang och intresse för människan bakom spelaren. Coacher skapar förtroende med goda sociala förmågor till sina spelare (Lara-Bercial & Mallet 2016). Framgångsrika coacher har förmåga att bygga nära relationer med sina spelare, det är relationer som blir en livslång vänskap eftersom relationen är djupare och handlar om annat än bara idrottsliga sammanhang. Coacher skapar relationer genom att visa intresse för personen bakom spelaren och inte bara det bandyrelaterade innehållet. Samtidigt behöver coacher vara tydlig med att relationer inte påverkar spelarnas förutsättningar och vara professionell i beslut som påverkar spelare (Becker, 2009).

I ett ledarskap där coacher har goda förmågor att bygga relationer och coacher ser alla spelarna i laget. Coacher ser människan bakom idrottaren, skapar en känsla av värde hos idrottaren. Denna känsla skapar en starkare vilja att utvecklas och beredd att satsa allt för att nå till de gemensamt uppsatta målen. Coacher får ut maxprestation hos alla sina spelare med sin förmåga att bygga relationer (Becker, 2009).

Bandykunskaper

Att vara coach för spelare som vill elitsatsa kräver att coacher behöver förstå de tekniska, taktiska och fysiska kraven i sin sport och kunna säkerställa en balans mellan prestation, hög krav och välbefinnande (Dohlsten et al., 2018). Att ha goda sportsspecifika kunskaper är en förutsättning för framgångsrikt ledarskap i idrott. Det räcker inte att enbart ha den sportsspecifika kunskapen coacher behöver även kunna förmedla sin kunskap ut till sina spelare. Michalsik och Bangsbo (2004) menar att i idrottsprestationer framkommer flera olika faktorer som påverkar prestationsförmågan hos spelaren. Coacher behöver förstå och ha kunskap om vilka faktorer som gäller för just deras idrott. I bandy är följande faktorer som påverkar prestationen fysiska, tekniska, sociala och taktiska egenskaper och de fysiska krav som uppkommer för en bandyspelare är framför allt fyra följande aspekter:

1. Uthållighet i kontinuerlig- eller intervallform.
2. Fysiskt arbete med hög intensitet.

3. Snabbhet.

4. Utveckling av Power

Michalsik och Bangsbo (2004) menar att fysiska krav och kunskap om dem inom sin idrott är viktiga aspekter en ledare behöver ha kunskap om för att kunna planera och genomföra optimal träning till sin idrott.

5.2 Grundläggande förutsättningar i ledarskap

Annerstedt (2006) beskriver hur ett grundläggande ledarskap ser ut. För ledarskap anses handla om att skapa en trygg och harmonisk miljö som är den väsentligaste delen i ledarskapet oavsett situation, där grunden är den trygga miljön och en förutsättning för utveckling. Den trygga miljön utgör ett stöd för spelarna att undkomma rädslan för att göra misstag och att inte passa in. I en miljö som inte har en sund grund kan skapa osäkerhet och ångest som leder fram till att utvecklingen kan hämmas och prestationsnivån försämras. Önskvärda förmågor hos en coach är dennes förmåga att kunna motivera, vara engagerad, förmåga att bygga lag men framför allt hur man hanterar människor och skapar trygghet och tillit.

Dohlsten, Barker-Ruchti & Lindgren (2018) anser att coacher behöver ha strategier för att kunna tillfredsställa spelares behov både som människor och idrottare. I strategin ingår etiska principer som att lyssna på, visa sympati, och ta tid för att interagera med spelare. Coacher som har kompetens och visar förtroende, förståelse och har bra karaktär med de etiska principerna tillgodoser spelares behov. I ett ledarskap där spelares behov tillgodoses med coachers strategi skapas en miljö som ger goda förutsättningar till spelare att utvecklas.

5.3 Mål med ledarskap och didaktiska redskap för att förmedla det

Målsättning hjälper till att hålla motivation att genomföra den process som behövs för att nå fram till det uppsatta målet. Målsättning kan även skapa en tro på att genomföra saker som anses vara ouppnåeliga (Weinberg & Gould, 2014). Mål är viktiga att sätta upp och i många olika sammanhang sätts mål upp. Problemet är att det sätts upp fel typer av mål, rätt uppsatt

mål ska kunna ge en vägledning, öka ens motivation och hjälpa en på vägen att hålla fast vid sitt mål (Weinberg & Gould, 2014). Genom att dela upp det långsiktiga målet skapas en motivation med att nå upp till kortsiktiga målen på vägen, indirekta faktorer som påverkar ens målsättning är motivation, stress och självförtroende (Weinberg & Gould, 2014). Man kan ha för många mål, ospecifika mål, eller inte justera målen. För en effektiv målsättning behöver målen utvärderas och följas upp under resans gång.

Enligt Edler et al., (2015) behöver coacher hantera didaktiska förmågor, kunna bemöta spelare på dennes nivå och utifrån spelarens motivation till inläring. Med information och instruktioner som förmedlas i strategiskt utvalda delar och på ett enkelt men tydligt sätt för att kunna instruera och lära ut taktiska och tekniska detaljer. Stärker spelarens engagemang, samarbetsvilja och inläring till coachens förmedlande budskap (Edler et al., 2015). Coacher som kan med öppna frågor, reflektioner och summeringar som utgör grunden i kommunikationsfärdigheterna stärker coachen spelarnas fokus, inläring och att de minns vad som sagts vid genomgången (Edler et al. 2015)

5.4 Talangutveckling och karriärövergångar

Karriärövergångar kan vara normativa, med det menas att övergången är förutsägbar. Det kan vara att gå från junior till senior nivå, byta från grundskola till gymnasium (Stambulova 2010). Icke normativa övergångar är mindre förutsägbara händelser som skador, ändrade familjeförhållanden eller byte av klubb (Stambulova 2010). Hur spelare kan hantera sina karriärövergångar avgör om det blir en krisövergång eller en positiv övergång. En krisövergång sker när spelaren inte klarar av att hantera övergången på ett framgångsrikt sätt, vilket kan leda till att spelaren väljer att sluta i förtid med en ökad risk för att hamna i en kris som kan skapa alkohol- och drogmisbruk. Vid en positiv karriärövergång så ökar spelarens chanser till att ha en lång framgångsrik karriär (Stambulova 2010).

Det kan vara ett svårt steg att ta från junior till senior nivå. I den här övergången samverkar ett flertal olika faktorer som har inflytande på hur utfallet av övergången blir. Det kan vara faktorer som exempelvis ökade krav, fler träningstimmar, en känsla av press och stress (Henriksen 2010). Övergången är ofta förknippade med andra övergångar i idrottarens liv, som att ta

studenten eller börja arbeta. Det är viktigt att idrottaren kan hitta en balans i livet där det finns tid och utrymme för både idrotten och ett liv utanför idrotten (Henriksen 2010).

För att hitta balansen kan idrottaren komma att behöva prioritera bort saker i sitt liv (Stambulova 2010). En riskfaktor som kan leda till en krisövergång i den här karriärövergången enligt Stambulova (2010) är att en spelare som varit ledande i sitt ungdomslag i tidig ålder kan uppleva den här övergången som den svåraste. Spelaren har fram tills övergången haft ett socialt erkännande att vara duktig, idrottaren har troligtvis haft höga förväntningar på sig själv och upplevt att andra haft höga förväntningar på dennes idrottsrelaterade prestation (Stambulova 2010). I övergången kan spelare som ny in i seniorlaget få en mindre roll än tidigare, där spelaren inte får vara lika involverad i spelet. Parallellt kan det ske en minskning av antalet minuter att spela under matcher eller att spelaren inte blir uttagen till matcher (Stambulova 2010).

Coacher behöver kunna skapa en bro för spelare mellan karriärövergångar och talangutvecklingsarbetet (Henriksen 2010). Talangutvecklingsarbetet handlar till stor del om att förbereda spelaren inför kommande karriärövergångar, det kan hjälpa spelaren att bättre kunna hantera karriärövergångar. Talangutveckling och karriärövergångar kan ses som en karriärutveckling där idrottarens förmågor har utvecklats, från idrottspecifika färdigheter och egenskaper anpassade endast till idrott, till att spelaren nu har utvecklat förmågan att kunna hantera olika krav som kommer med karriärövergångar på ett framgångsrikt sätt. Spelaren har lärt sig att kunna använda sina förmågor på ett effektivt sätt och hantera övergångar inom och utanför idrotten (Henriksen 2010).

I sitt ledarskap behöver coacher ha förmågor som att förstå och kunna hantera spelares varierande karriärövergångar. Coacher behöver utveckla en reflexiv förmåga att resonera kring de faktorer som påverkar övergångar som sker från junior till seniornivå och hur de inom ramen för sitt ledarskap konstruerar en hållbar inlärningsmiljö. En miljö där coacher utvecklar de villkor som främjar en positiv karriärövergång för sina unga spelare till senior nivå.

6. Teoretiskt perspektiv

I detta kapitel kommer ett holistiskt ekologiskt synsätt på talangutveckling introduceras som flyttar fokus från den enskilda idrottaren till den miljö där han eller hon utvecklas. Denna förändring underlättar förståelsen av de centrala aspekter som är involverade i talangutveckling. Denna förståelse kommer hjälpa till att utveckla bättre miljöer, då förståelsen för talangutveckling ökar. Slutligen beskrivs en framgångsrik ledarskapsteori där ledare utformar den idrottsliga miljön till sina spelare med transformerande ledarskap. Valet av teorierna är för att de tillsammans bildar ett ledarskap med viktiga aspekter som tidigare forskning anser är viktiga i ett ledarskap.

6.1 ATDE – Athletic talent development environment

Athletic talent development environment betyder översatt till svenska den atletiska talangutvecklingsmiljön och förkortas till ATDE. Henriksen (2010) har i sin forskning undersökt talangutveckling och vilka faktorer som påverkar talangutveckling. Hans slutsatser är att miljön är en viktig faktor som påverkar talangutvecklingen. Athletic talent development environment är en modell Henriksen använder sig av för att kunna studera idrottsmiljöer och förstå de faktorer som påverkar spelare i idrottsmiljöer. För talangutveckling är komplext med flera faktorer som påverkar behöver vi förstå hur en spelares idrottsmiljö ser ut. Med ATDE underlättar förståelsen av miljöns påverkan i talangutvecklingen och synliggör utmaningar som framkommer. Henriksen (2010) förklarar ATDE som ett system som visar spelarens interaktioner både i och utanför idrotten. Interaktioner både på mikronivå och makronivå med idrottsliga och icke-idrottsliga domäner.

I ATDE bygger systemet på att spelaren är utgångspunkten av modellen, där aspekter är uppdelade i två nivåer (Mikro-makro) samt två domäner (atletisk och icke-atletisk) vilka förklaras nedan utifrån Henriksen (2010):

- Mikronivån: är i spelarens direkta närhet och verkar i den miljö spelaren befinner sig i det vardagliga livet. Mikronivån påverkas av kommunikation och interaktioner med Coacher och andra personer i spelarens närhet .

- Makronivån: behandlar de delar av miljön som påverkar spelaren utan att idrottaren är delaktig och närvarande. Makronivån ingår media, förbund, landslag som kan vara både resurs och hinder för spelaren.
- Atletiska domänen: Idrottarens miljö som är direkt relaterad till idrotten,
- Den icke-atletiska domänen: Idrottarens miljö som är relaterad till delar utanför idrotten

Henriksen (2010) har hittat kopplingar mellan framgångsrika idrottare som talar om faktorer i deras talangutveckling. Idrottsmiljö var en viktig faktor som framkommer hade betydelse till idrottarens utveckling och framgångsrika karriär. Med personlig relation och känsla av mindre press att prestera upplevde spelarna var viktiga faktorer. Med hjälp av ATDE kommer Coacher kunna få en förståelse för hur spelare upplever sin idrottsliga miljö och faktorer som påverkar.

5.5 Transformerande ledarskaps teori (TFL-teorin)

Coacher som har transformerande ledarskaps beteenden har i sitt ledarskap en filosofi att utveckla sina spelare i stället för att kontrollera spelarna. Att kontrollera spelarna innebär att coachen är auktoritär i sitt ledarskap och spelarna får litet handlingsutrymme. Det är coachen som bestämmer. Transformationellt ledarskap innebär att coachen i sitt ledarskap ser till spelarens bästa i stället för sitt eget bästa, för att få ut det allra bästa av sina spelare (Morton et al., 2014).

Med transformerande ledarskaps beteenden (TFL-teorin) använder coachen sig av inspirerande och stärkande beteenden för att utveckla spelaren genom transformerande ledarskaps processer (Turnnidge & Cote 2017). Coachen uppmuntrar spelaren till att vara delaktig i beslut och spelarens egen utveckling. TFL-teorin anses vara en av de mest effektiva ledarskapsmodeller som finns idag. Coacher som kan tillhandahålla denna teori i sitt ledarskap kan utveckla både spelar gruppen och den enskilde spelaren på ett effektivt sätt (Morton et al., 2014). Coacher som har transformerande ledarskaps beteenden är ofta relaterade till att utveckla sina spelare med förbättrad atletisk prestanda och förbättrad gruppdynamik i laget (Morton et al., 2014).

Morton et al., (2014) beskriver hur coacher utifrån TFL-teorin kan använda sig av inspirerande och stärkande beteenden för att utveckla spelaren. I utvecklingsprocessen av spelare bör

coacher tillhandahålla fyra dimensioner i sitt ledarskap för att framgångsrikt utveckla sina spelare och Morton et al., (2014) beskriver dimensionerna coacher bör agera utifrån TFL-teorin.

Idealiserat inflytande – Coacher får respekt och förtroende av sina spelare genom sitt sätt att agera. Coacher föregår med gott exempel och visar respekt gentemot spelarna, de är en positiv förebild. Om coacher förväntar sig att spelare ska vara i tid medför det att coachen själv också måste vara i tid för att visa gott exempel.

Inspirerande motivation - Coacher kan inspirera spelarna genom att förmedla en övertygande framtidsvision, främja riktningar och stärka spelarnas känsla om sammanhållning inom laget. Coacher kan även inspirera spelarna genom att vara entusiastisk och optimistisk över vad laget och spelarna kan åstadkomma. Coachernas entusiasm kan påverka spelarna positivt om de uppfattar att coacherna tror på spelarna. Det kan resultera i att spelarna får en tro på sin egen förmåga och främjar en övertygande vision om vad som är möjligt att åstadkomma. Coacherna fokus ska vara på vad de förväntar sig av spelarna och inte fokus på vad coacher inte vill att spelare ska göra

Intellektuell stimulans - Coachernas uppgift är att uppmuntra till kreativitet och kritiskt tänkande för att spelaren ska känna delaktighet i inlärningsprocessen. Coacherna uppmuntrar spelaren till att medverka i utvecklingen av lagstrategier genom att ge feedback och input. Spelare som har förståelse för och varit delaktig i strategier har lättare att agera utifrån strategin

Individuellt hänsyn - Coacher visar omsorg över varje spelares förmågor och unika behov, de visar en förståelse för varje spelare i laget för att kunna identifiera spelarens specifika styrkor och svagheter. Det kan komma att hjälpa coacher att bidra till spelarnas personliga utveckling och idrottsliga prestation.

6. Metod

6.1 Forskningsmetod

I denna undersökning har kvalitativ ansats används. För att en kvalitativ ansats passar bättre till att svara på mitt syfte med min undersökning. Kvantitativ metod hade valts om syftet var för att söka efter generaliserande svar som förklarar aspekter i frågeställningen. Svar som hade

framkommit genom till exempel enkäter från flera spelare skulle kunna jämföra spelares upplevelser. Enkäten hade blivit mer inriktad mot hur många spelare har genomgått karriärövergångar inom idrotten och hur många spelare som anser att relationer är viktiga i coachers ledarskap. Resultatet från kvantitativ metod skulle kunna framställas i statistik och synliggöras i tabeller. Syftet med detta arbete var att kunna förstå aspekter som framkommer i studien. Bryman (2018) anser att en kvalitativ metod skapar större förståelse än vad kvantitativ ansats gör, kvantitativ är mer inriktad på att kunna förklara. För att bättre förstå aspekterna i undersökningen valdes en undersökning med kvalitativ ansats med semistrukturerad intervju. Valet av semistrukturerad intervju gjordes för att respondenten skulle vara i centrum. I semistrukturerad intervju tillåts respondenten få tala mer fritt och intervjun upplevs mer som ett samtal. I intervjun tillåts respondenten få tala fritt med utsvävningar för att få en djupare förståelse för vad respondenten anser är relevanta aspekter som besvarar frågeställningarna (Bryman 2018). Frågorna som har en ordningsföljd i intervjuguiden är utformade för att respondenten ska behöva fundera och ge utförligare svar på sin upplevelse av frågeställningarna. Med semistrukturerad intervju behöver inte ordningsföljden följas av forskaren som kan anpassa frågorna under intervjun (Bryman 2018). Intervjun blir därför relativt flexibel. Med flexibilitet i intervjuer kan leda till att intervjun får ett större djup och förståelse för den intervjuades resonemang.

6.2 Datainsamling

Valet av metod för intervjuerna blev semistrukturerade intervjuer med en intervjuguide som hjälp. Semistrukturerade intervjuer valdes för att kunna ställa följdfrågor som eventuellt inte finns med i intervjuguiden. Med frågor som är öppna i sin utformning ges respondenten möjlighet att berätta mer fördjupat om sina upplevelser och kan då relatera till sin erfarenhet. Det skapar en intervju som liknar mer ett samtal än ett förhör. Respondenten kan svara mer fritt och tillåts att sväva i väg i sina resonemang. Forskaren tillåter respondenten att fördjupa sig i sina resonemang och resonemanget kan röra sig utanför utformningen av intervjuguidens frågor och bestämda teman. Resonemanget ger en djupare förståelse till spelarens upplevelse och forskaren kan därför anpassa intervjun under tidens gång för att få relevanta svar (Bryman 2018).

6.3 Urval

I detta arbete har ändamålsmässig urvalsmetod med kriteriestyrt använts (Bryman 2018). Valet av urvalsmetod gjordes för att kunna välja respondenter som är relevanta för frågeställningarna och uppfyller kriterierna för syftet med undersökningen. Kriterierna är:

1. Studera på gymnasiet med specialidrottsutbildning
2. Ha genomfört karriärövergång från junior till seniornivå
3. Spelarna studerar vid olika specialidrottsutbildningar och representerar olika föreningar

Fyra respondenter valdes ut som studerar på olika skolor med specialidrott och representerar olika föreningar i seniorlagsnivå. Valet av respondenterna utifrån kriterierna gjordes för att få mer omfattande bild av olika miljöer som specialidrottselever inverkar på deras upplevelse. Bekvämlighetsurval har även använts i denna studie för att kunna ha personliga möten med respondenterna. Vid bekvämlighetsurval använder sig forskaren av respondenter som lättillgängliga för forskaren (Bryman 2018). I mindre studier är bekvämlighetsurval ett relevant tillvägagångssätt för att budget och tid är begränsade (Denscombe 2014). Vid bekvämlighetsurval kan inte resultatet generaliseras och resultatet kommer inte kunna bli representativt för alla specialidrottselever (Bryman 2018). I denna studie är urvalet av specialidrottseleverna boendes i forskarens närhet för att kunna genomföra personliga intervjuer på plats hos respondenterna. Valet av fyra respondenter gjordes utifrån kriterierna, Bryman (2018) menar att datamängd som skapas i en undersökning av denna storlek är tillräcklig.

6.4 Genomförande

Intervjuerna genomfördes vid personliga möten där samtliga intervjuer spelades in. Materialet samlades in från intervjuer av spelare. Materialet har efter intervjuerna transkriberats och bearbetats. Spelare som medverkade i studien fick välja plats för den fysiska intervjun och närvarande var endast respondent och forskare. Intervjuns längd varade i mellan 35- 40 minuter och intervjuerna spelades in på forskarens telefon genom ljudinspelning. Samtliga respondenter fullföljde intervjuerna.

6.5 Etiska ställningstaganden

Inom svensk forskning finns det fyra krav som en undersökning bör uppfylla. Enligt Bryman (2018) är det fyra principer som ska uppfyllas i varje undersökning. Det är *informationskravet* som innebär att forskaren har skyldighet att informera undersökningspersonerna varför undersökningen genomförs. De ska få information om att deras deltagande är på frivillig väg och att de kan välja att hoppa av utan att behöva uppge ett skäl till att de väljer att hoppa av. Undersökningspersonerna ska också delges vilka moment som ingår och hur undersökningen ska gå till. Det är även *samtyckeskravet* där undersökningspersonerna har rätt till att bestämma över sin medverkan. Om minderåriga ingår i undersökningen kan det krävas att vårdnadshavarna ska godkänna medverkan. Sedan är det *konfidentialitetskravet* vilket innebär att information och uppgifter om alla som medverkar i undersökningen bör behandlas med största möjliga konfidentialitet. Det innebär att personuppgifter ska förvaras på ett sätt att obehöriga inte kan få tillgång till dem. Till sist är det *nyttjandekravet* som innebär att uppgifter om undersökningspersonerna endast ska användas för forskningsändamålet (Bryman, 2018).

De fyra kraven uppfylldes genom att vid rekryteringen till intervjuerna bifogades ett informationsbrev via mejl, innehållande de fyra etiska principerna. Informationsbrevet innehöll information om att deltagande var frivilligt, att undersökningspersoner när som helst hade möjlighet att avbryta sitt deltagande utan påföljder. Vidare framgick det att allt var anonymt och att det inte framgår vem som blivit intervjuad, materialet endast är till för och kommer användas inom examensarbetet samt att det hanteras konfidentiellt. I informationsbrevet förklarades syftet med studien. Efter att varje enskilt person läst informationsbrevet och valt att delta i undersökningen lämnades ett samtycke. I början av intervjuerna gav forskaren undersökningspersonerna information om de fyra principerna en gång till, delgav respondenterna syftet och belyste återigen att allt som framkom under intervjun hanteras konfidentiellt och endast till undersökningens ändamål.

7. Resultat

Resultaten av fyra intervjuer med specialidrottselever kommer att presenteras i denna del. Syftet med intervjuerna var att skapa en förståelse för hur upplevda aspekter av talangutveckling, ledarskap och karriärövergångar var av specialidrottseleverna.

Frågeställning 1: Hur talar specialidrottselever om talangutveckling

Frågor som berörde talangutveckling ställdes för att få svar på hur specialidrottselever talar om aspekter som påverkar talangutveckling. De intervjuade spelarna anses vara stora talanger inom bandy. Hur är deras syn på talangutveckling och hur är spelarens upplevelse av deras egen talangutveckling. De talar om inredrivkraft, möjlighet till spel med äldre och nå sina mål.

Inre drivkraft

Att ha en inredrivkraft framkommer från specialidrottseleverna som den viktigaste aspekten för att kunna nå din fulla potential. Att enbart ha talang kommer inte att räcka till, det krävs mycket träning.

Spelare 1 talar om talang där han menar att spelare som inte anses som talanger i tidig ålder. De spelarna kommer att träna hårt för att kunna nå sina mål, om då de spelare som anses ha talang väljer att inte träna lika hårt och försöka leva på enbart sin talang. Kommer de spelare som inte anses vara talanger som i stället har valt att träna hårt för att bli bättre att utvecklas mera.

Spelare 2 resonerar om talang utifrån sina erfarenheter om talangfulla spelare som inte haft det egna drivet till att träna. De spelarna har varit duktiga i tidiga åldrar och har kunnat nå framgångar på enbart sin talang. När spelarna sedan har blivit äldre har de andra spelarna som haft vilja och inre drivkraft till att träna utvecklats mera och blivit bättre. Vilket har gjort att den spelare som ansågs talangfull i tidig ålder ofta har valt att sluta.

Spelare behöver ha en vilja till att träna för att orka lägga ner det jobbet som krävs, alltså ett riktigt hårt jobb! Sen vara fysiskt och mentalt förbered för att kunna åka till

träningar trots att huvudet inte är med dig och ändå kunna prestera (Sp 2, Intervju, 13 Maj 2022).

Spelare 2 utvecklar sitt resonemang om den inre viljan, spelare kommer ha tuffare perioder och då kräver det att spelaren kan fokusera på träningar. Vara inställd på att den tuffa perioden kommer att vända, det kräver att spelaren fokuserar på rätt saker. Fokus på rätt saker och att prestera det bästa för dagen kommer att hjälpa spelare i tuffa perioder med en strak vilja att utvecklas.

Spelare 4 talar om talang och han menar att det är vilja att lägga ner tiden som avgör om talangfulla spelare kommer att klara av att fortsätta utvecklas. Tid på framför allt de moment som är spelarens svagare egenskaper. Har spelare ett bra skott men har sämre förmåga att slå passningar behöver spelaren träna mer på passningar. Det handlar om att utveckla alla förmågor som behövs inom bandyn. Har spelare viljan till att träna och lägger tid på att utveckla alla sina förmågor kommer spelaren att kunna ta vidare steg i sin utveckling. Men spelare får inte glömma bort att det behöver finnas en glädje med i träningen. För utan glädje kommer troligtvis spelaren att inte tycka det är värt att fortsätta och väljer att sluta.

Aktivt utmanande lärande

Möjligheter till spel med och mot äldre spelare är en aspekt som framkommer från respondenterna som en stark bidragande aspekt till deras talangutveckling. En aspekt som även har förberett spelarna inför deras karriärövergång till seniornivå.

Spelare 4 talar om hans upplevelse av coacher som ger förtroende till spelargruppen genom att vara med och påverka taktiska beslut inför kommande matcher. Coachen lyssnade på spelargruppen som fick diskutera gemensamt och aktivt vara bidragande till taktiska upplägget.

Spelare 4 resonemang om hur han har i sin talangutveckling fått möjlighet till att få spela mot äldre spelare varit utmanande och väldigt lärande.

Att få spela mot äldre spelare, är man för bra för sin års skull då tycker jag att om jag får vara med de äldre spelarna då har man ju utvecklats mer. Jag vet om att i några andra föreningar får inte spelare ta steget upp för att man inte är tillräckligt gammal (Sp4, Intervju, 13 Maj 2022)

Spelare 3 resonerar i liknande termer som spelare 4

Jag skulle säga att det är en fördel att komma upp tidigt och få spela mot äldre spelare. Det är en av anledningarna till att jag valde bandyn för i början så kombinerade jag bandy med hockey men när jag fick chansen att spela med äldre och till slut med seniorlaget, då blev det valet enkelt att sluta med hockeyn (Sp4, Intervju, 13 Maj 2022)

I spelarnas resonemang framkommer det att de känner ett behov av att behöva utmanas och att de blir utmanade med att spela mot äldre spelare.

Spelare 3 resonerar om talangutveckling att det handlar om att utveckla unga spelare till att bli ledande inom idrotten. Han har tidigare erfarenheter av att spela ishockey och drar paralleller mellan idrotterna.

Inom ishockey är det fulltaliga lag i respektive ålder och man spelar enbart med spelare i sin egen ålder. Bandy är en mindre sport och där får man spela med lagen som var äldre. (Sp 1 Intervju, 13 Maj 2022)

Spelare 3 på frågan om skillnader mellan hockey och bandy i talangutveckling. Han ser den stora skillnaden mellan ishockey och bandy är att ishockey är mycket större till sport och att konkurrensen är mycket hårdare till att lyckas. Under hans tid som ishockeyspelare fick han inte chansen att spela med äldre lag utan enbart med och mot jämgamla spelare. När han började spela bandy fick han chansen att spela med de äldre lagen och även möjlighet till träningar med seniorlaget. Den möjligheten avgjorde i slutändan vilken av idrotterna han skulle välja att fortsätta sin satsning på.

Målsättning

I ens coach ledarskap framgår det från respondenterna vikten av att coachen kan skapa en känsla av delaktighet. Alla behövs för att gruppen ska kunna nå de gemensamt uppsatta målen. I det teoretiska perspektivet framgår det i tidigare studier att målsättning är viktigt att använda sig av och många coacher använder sig av målsättning i sitt ledarskap. Målsättning ska kunna ge vägledning, energi, öka motivation och håla fast vid långsiktiga mål (Weinberg & Gould, 2014).

Vanligt förekommande problem med målsättning handlar om att utforma den på rätt sätt så målsättningen är ett hjälpmedel, problemet är att man sätter upp fel typer av mål. Coacher kan skapa en motivation till att delta och utvecklas med hjälp av målsättning. Genom att dela upp det långsiktiga målet med flera kortsiktiga mål som kan uppnås på vägen skapas mer motivation när spelare når upp till något av de kortsiktiga målen. Indirekta aspekter som har en påverkan på ens målsättning är motivation, stress och självförtroende (Weinberg & Gould, 2014) Elitidrottsmiljö upplevs som komplex, dynamisk, oförutsägbar och som kaos. Coacher som i en elitmiljö kan få spelar gruppen att nå de gemensamt framtagna målen med sin ledarskapsfilosofi är en stor utmaning i en elitmiljö (Lara-Bercial & Mallet, 2016)

Målsättning hos respondenterna framkommer deras resonemang om egna målsättningar som avgörande för deras framgångar som bandyspelare. En gemensam aspekt som framkommer under intervjuerna är deras målsättning till att bli så bra de bara kan bli på bandy. Med framgångar som SM-guld och VM-guld i långsiktigt perspektiv.

Vinna SM-guld och representera landslaget och vinna VM-guld och bli så bra bandyspelare som möjligt (Sp4, Intervju, 13 Maj 2022)

Jag vill ju bli så bra som möjligt annars hade jag inte lagt den tid jag gör. Jag vill vinna SM-guld och VM-guld (Sp1, Intervju 13 Maj 2022)

De fyra intervjuade spelarna har alla som mål med sitt bandyspel att utvecklas så mycket de kan och bli så bra som möjligt. Vinna SM-guld och representera Sverige i senior landslaget och vinna VM-guld är gemensamma mål som framkommer under intervjuerna. Tydliga mål och en stark vilja till att träna framkommer som en gemensam aspekt till spelarnas upplevelse till deras egen talangutveckling.

Talangutvecklingsplanen

Vid frågan om spelarna kände till svenskabandyförbundets talangutvecklingsplan var det ingen spelare som hade hört talas om den. Spelare 3 relaterar till sin tid som hockeyspelare och hans upplevelse är att inom hockeyn finns det tydliga planer på hur spelare bör träna för att nå elitnivå.

Frågeställning 2: Hur talar specialidrottselever om upplevelsen av karriärövergången från junior till seniornivå

Frågor som berörde karriärövergången från senior till junior ställdes för att kunna få svar på hur spelarnas upplevelse av karriärövergången från junior till senior nivå. Karriärövergången anses vara en av de svåraste i en idrottares karriär att kunna hantera., vilket gör att denna fråga blir relevant att ta del av spelarnas upplevelse. För spelarna har genomfört och kunnat hantera denna karriärövergång med framgång. De talar om områden som stöd från coacher, ungdomsplatsen, samarbete med lärare, skillnaden mellan junior till seniornivå, relation till sina coacher och kombination mellan studier och elitsatsning.

Stöd

Spelare 4 hade ett stort stöd i denna övergång med att coachen för seniorlaget och specialidrottsläraren är samma person, vilket gjorde att spelaren redan kände senior coachen och coachen hade koll på hans förmågor. För spelaren var det en trygghet i att han kände coachen. Coachen använde sig av liknande övningar och talade om bandy och dess taktiska aspekter på samma sätt i seniorlaget som vid specialidrottslektionerna.

Ungdomsplatsen

Spelare 1 relaterar till ungdomsplatsen inom seniorlaget, ungdomsplatsen innebär att seniorlag får ha två spelare som är i juniorålder med i matchtruppen. Utan juniorspelare får bara matchtruppen bestå av två avbytare om inga juniorer är uttagna. Detta innebär att seniorlagen behöver ha juniorspelare för att kunna ha fler spelare med i matchtruppen. Spelare 1 menar att ungdomsplatsen gjorde att han vart uttagen till matcher och fick i början spela mindre tid. Han fick erfarenhet av att vara med under matcher och sedan vara förbered när chansen kom att han skulle få spela.

Spelare 2 relaterar till första säsongen med seniorlaget som att se och lära. Han fick vara med och träna med seniorlaget och uttagen till någon enstaka match. Men att få vara med på träningar och få möjlighet att utvecklas i den miljön var utvecklande och förberedande.

Spelare 3 Hade ett utvecklingsavtal med ett seniorlag i en lägre division, avtal som gjorde att han hade möjlighet att spela på seniornivå. Han spelade enbart matcher med seniorlaget för han tränade med sitt juniorlag. Han såg detta som en stor möjlighet till att kunna få erfarenheter av spel på seniornivå. När han sedan fick chansen i seniorlaget i sin egen förening kände han sig bättre förbered.

Samarbete med lärare

En viktig aspekt som framkommer från alla de intervjuade är ett samarbete med deras lärare dels inom specialidrotten, dels andra ämnen inom skolan. De upplever att lärarna har en förståelse för att spelarna missar lektioner. Spelarna får ta igen missad undervisning vid ett senare tillfälle.

Skillnaden mellan junior och seniornivå

Farten och fysiken framför allt, snabbare passningar så det gäller att vara med. När det är match då är det fan match alltså (Sp2, intervju, 13 Maj 2022).

Spelare 2 resonerar om skillnaden mellan junior och senior bandy. Där framgår det tydligt att alla spelarna i seniorlaget är inriktade på att vinna medans i juniorlaget är det ibland spelare med mer fokus på det ska vara roligt. För spelare 2 har höga målsättningar och att ta steget upp till seniornivå ansåg han var bra för hans utveckling.

Jag ska bli bäst, så jag tyckte det var väldigt skönt att få ta steget upp till seniornivå för att det är väl det första steget man tar eller behöver ta om man ska bli någonting (Sp2, Intervju, 13 Maj 2022).

Första året jag tog steget upp tyckte jag det gick ganska bra. Jag är ganska stor för min ålder så jag hade ju bra fysik jag kan liksom tampas med de äldre spelarna och sen har jag lärt mig mycket av livet. Du är här av en anledning så du ska inte vara rädd att ja men köra på någon av dem äldre och det har nog tagit mig långt faktiskt (Sp2, Intervju, 13 Maj 2022).

Spelare 2 har en vilja och är motiverad till att utvecklas som bandyspelare. Viljan och motivation har hjälpt honom i hans övergångar.

Spelare 4 talar om den stora skillnaden mellan junior och senior bandy är framför allt tempot i spelet. Annan aspekt är att seniorspelare är smartare på planen och tar bättre beslut. I junior bandy blir det mer att spelare "bara kör" utan att tänka. I seniorlag har även laget mer teori och diskuterar mellan spelare olika taktiska delar. Seniorcoacher förklarar och har långa genomgångar av spelsystem och taktiska detaljer. Det ställs högre krav på spelare i seniorlag att kunna hantera taktiska frågor och ta till sig det coacher vill förmedla. Spelar gruppen och coacher har förväntningar att det coacher och laget har bestämt i taktiska delar ska genomföras ute på planen. Krav som framkommer både på träningar och matcher. I seniorlaget får spelare höra både positivt och negativ feedback från spelare, i juniorlaget var det sällan positiv eller negativ feedback mellan spelare. Spelare 4 anser att han kunna hantera kraven från spelar gruppen i seniorlaget och det utvecklade honom. Han menar att kunna ta till sig både av positiva och även att lära sig av det negativa var för honom en anledning till att han klarade denna karriärövergång till seniornivå bra. Hans avslutande svar summerar hans upplevelse av karriärövergången väldigt bra:

Jag vet vad som behövdes och jag vet att jag kan. Det är bara att våga göra det och våga ta för sig, för att i slutändan av dagen är det ju fortfarande samma bandy, är bara att det är med äldre personer (Sp4, Intervju, 13 Maj 2022)

Spelare 1 talar om att i början av hans karriärövergång till seniornivå var det utöver det snabbare tempot på isen den stora skillnaden mellan junior och senior nivå i omklädningsrummet vad gäller taktik. Taktik i hur coacher och spelare i seniorlaget förde diskussioner om taktiska delar. Att vara med och få lyssna på diskussionerna och ta del av den miljön var utvecklande.

Från varit i juniorlag och ligger i framkant på de flesta grejerna och vara ledande spelare till att nu bara vara med. Göra allt för att du ska känna att du platsar till att bara förstå vad du ska göra på planen. Första året så lärde man sig väldigt mycket om själva bandyn och taktiskt så känner man att man låg efter, känner att man lärde sig det för man lär sig liksom lite av bara att vara där och lyssna i en bra miljö att vara i också (Sp1, Intervju, 13 Maj 2022).

Relation till sina coacher

Spelare 3 talar om att ha en kommunikation med sina coacher var en viktig aspekt för honom i hans övergång. Samtal som hjälpte honom att förbereda sig inför kommande karriärövergång:

Jag hade samtal ungefär varannan månad med min lärare (på specialidrotten) där vi gick igenom hur man låg till och förberedde sig inför att komma upp till A-laget och sen när man kom upp då hjälpte alla till. Man känner sig välkommen direkt och det var väl lite så att man hade fått förståelse för vad som väntade. Det var ju lätt att komma in A-laget för alla förutsättningar fanns ju och det gymnasiet jag gick hade ju väldigt bra samarbete med skolan. Det var det som gjorde att jag klarade av att ta steget till A-laget (Sp1, Intervju, 13 Maj 2022).

Det framkommer även i de andras spelarnas intervjuer att kommunikationen är viktig där spelarna har haft samtal med sina blivande seniorcoacher inför karriärövergången till seniorlaget. Alla respondenterna relaterar till sin karriärövergång till seniornivå med att coachen för seniorlaget talade med spelaren om att inte känna press och att de tror på spelaren. I samtalen har senior coachen förtydligat till spelarna att de inte har några krav på sig utan att de ska få chansen att testa spel på seniornivå. Spelare 1 som uttrycker detta från hans samtal med sin seniorcoacher:

Ta det bara lugnt, kör bara, vi har inga krav på dig. det får gå som det går. Känn ingen press och bara kör ingen kommer döma dig för någonting. Vi tror på dig och vi vet att du kan, fortsätt med det du är bra på i ditt spel, det är därför du är här nu. (Sp1, Intervju, 13 Maj 2022)

Vi vet att du kan och att du är bra. Våga tro på dig själv och släpp loss. Du behöver inte känna någon press bara för att du är med i A-laget (Sp2, Intervju, 13 Maj 2022).

Jag kände förtroende av mina tränare direkt vid första träningen med A-laget. Tränaren talade om att jag inte behövde känna press. Jag var nervös i början men tränaren kom med bra feedback som gjorde mig tryggare. (Sp1, Intervju, 13 Maj 2022).

Kombination studier elitidrottssatsning

Frågor som relaterade till specialidrottselevens upplevelse av kombinationen studier med elitsatsning ställdes för att kunna få en förståelse för spelarnas upplevelse av kombination. En kombination som kan påverka karriärövergångar för spelare med kombination studier och elitsatsning. Vad tycker spelarna om att studera, studerar spelarna för att de måste studera för att kunna gå på specialidrott eller har spelarna andra anledningar? Kan kombination underlätta karriärövergången?

I intervjuerna framgår det att spelarna har valt att studera med en långsiktig plan. En plan som innehåller en tanke om att studera vidare efter gymnasiet. Spelare 3 resonerar om hur han valde i inriktning till gymnasiet, valde han en inriktning som ansågs vara enklare att studera för att kunna satsa mer på bandyn. Redan första veckan bestämde han sig för att byta inriktning för att ha bättre förutsättningar till att studera vidare efter gymnasiet. Han fortsätter sitt resonemang med att relatera sina egna kvällsträningar med elever som inte är aktiv inom någon sport och inte läser specialidrott. De eleverna går tillexempel på gymmet på kvällarna och tränar. Slutsatser han drar är att studierna blir varken mer eller mindre om du läser specialidrott, men möjligheten till att få träna tre träningar under dagtid i veckan kommer att vara utvecklande. Det egna ansvaret över att sköta sina studier har alla elever oavsett om de studerar specialidrott eller inte. Spelare 3 har valt att satsa på bandyn, hade han inte gjort det hade han varit aktiv på fritiden med andra aktiviteter som att gå på gym. Han upplever kombinationen som en möjlighet till att utvecklas som bandyspelare och att få en bra utbildning.

Spelare 2 anser att han har bra stöd av sina lärare på skolan och att hans närmaste lärare och mentor är samma lärare som undervisar honom i specialidrott. Vilket gör att hans mentor vet om hans situation och tillsammans planerar de upplägg så att de ska kunna passa både skola och bandy. Några träningar på skoltid kan vid behov i stället bytas till att jobba med andra skoluppgifter, för att inte spelaren ska hamna efter i studierna. Bandy är roligare än att studera men att sluta gå i skolan anser spelaren ändå inte är ett alternativ. För han menar på att bandyspelare är det bara ett fåtal som kan leva på och ha bandyersättningen som sin huvudinkomst. Majoriteten av bandyspelare på seniornivå studerar eller jobbar för att kunna försörja sig. Spelaren anser därför det är viktigt att ha en utbildning för att i framtiden ha möjlighet att kunna jobba med det han vill.

Spelare 1 är inne på den sociala biten man får i skolan är viktig. I skolan går spelarna inte i samma klass utan där läser spelare i olika ämnes inriktningar med andra klasskamrater. För

spelare 1 är detta viktigt att ha fler sociala kontakter för specialidrottselever och spelare i juniorlaget träffas regelbundet ändå.

Kommunikationen mellan coacher, skola och mig får det att fungera och man kan ändra lite i schema för att få det att passa med matcher och träningar. Det har inte varit problem med att kombinera, för det här fungerar väldigt bra. Jag får väldigt mycket vänner och socialt i skolan. Sen så lär jag mig väldigt mycket i skolan som jag kan ta med mig både till bandy (Sp1, Intervju, 13 Maj 2022)

Spelare 1 relaterar till att spelare kan tycka att skolan är onödig och anser att de inte behöver gå i skolan, men för honom är det viktigt med skolan. Han vill efter skolan kunna utbilda sig för att kunna jobba med det han vill. Det kommer en tid efter bandyn och hans funderingar är vad ska han göra då om han inte har någon utbildning. Vilka möjligheter finns det att välja utan utbildning?

Frågeställning 3: Vad anser elitsatsande ungdomar är de viktigaste aspekterna hos en coach i deras ledarskap?

Denna frågeställning behandlar frågor som är relaterade till ledarskap som handlar om specialidrottselever upplevelse av coacher i relation till tidigare forskning och teorier. Frågeställnings syfte är att kunna synliggöra aspekter som anses vara viktiga i ett ledarskap för att kunna utveckla coachers ledarskapsfilosofier. Att vara framgångsrik coach innehar coachen ett professionellt yrke som tillhandahåller kunskapsförmedling (Brante 2009). Det kräver att coachen har ett förtroende av spelargruppen som coachen förmedlar sin kunskap till, som coach är denna egenskap avgörande för att du ska kunna nå framgångar. Med professionsteorin och Romars (1994) handlingsteori skapar en större förståelse till de aspekter på ledarskap som framkommer i kapitlet om teoretiska perspektivet med resultatet från de intervjuade spelarna.

I kapitlet om teoretiskt perspektiv framkommer viktiga aspekter som behandlar hur framgångsrika coacher hanterar deras ledarskap. Personliga aspekter som vara ärlig, lojal, respektfull och visa intresse för människan bakom idrottaren (Lara-Bercial & Mallet 2016). . Vilket även framkommer hos de intervjuade spelarna att de anser att dessa aspekter är viktiga. Spelare 1 pratar om att han anser att coachen behöver ha förmåga att vara ärlig och kunna till

exempel berätta för sina spelare varför de inte får spela kommande match. För spelare som inte blir uttagen blir besvikna. Vilket visar respekt för spelaren och att coachen bryr sig om spelaren med att ärligt berätta varför coachen har valt att spelaren ska stå över nästa match Coachen visar på goda aspekter genom att vara ärlig, respektfull för spelarens känsla och till människan bakom idrottaren .

Det gäller att tränaren är ärlig och tydlig för att kunna utveckla spelare genom att spelaren känner ett förtroende (Sp1, Intervju, 13 Maj 2022)

Förtroende som spelare 1 relaterar till sker genom att coachen klarar att hantera aspekterna ärlig, lojal, respektfull och visar intresse för människan bakom idrottaren (Lara-Bercial & Mallet 2016).

Spelare 1 menar att det förtroende han fick av sina coacher har varit en viktig aspekt till hans utveckling. I hans första träningar och samtal med seniorcoachen fick han höra att de inte hade några krav på honom. I början var det nervöst men coachen kom med bra feedback och ignorerade hans misstag. Längre tiden gick och med fler träningar så kände sig tryggare och vågade mer på träningar. Coachen märkte detta och började att komma med mer feedback på hur han skulle kunna utveckla sitt spel och göra i stället i vissa situationer. Coachen visade ett förtroende för spelarens förmåga och läste av spelaren så att spelaren var redo för att kunna ta emot feedback. Personlig kontakt får coacher som visar intresse för spelarnas personliga delar av livet. Med en personlig kontakt och förtroende från spelarna kommer coacher kunna tillgodose de personliga aspekterna (Becker 2009)

Spelare 4 talar om hans upplevelse av coacher som ger förtroende till spelargruppen att vara med och påverka taktiska beslut inför kommande matcher. Coachen lyssnade på spelar gruppen som fick diskutera gemensamt och aktivt vara bidragande till taktiska upplägget.

Kommunikationsförmåga

Spelare 4 anser att Coacher behöver visa engagemang och utgå från att göra det bästa för laget. Coacher behöver vara ärliga och kunna berätta vad spelare och laget behöver utveckla för att bli bättre.

Spelare 3 talar om egenskaper hos coacher med viktiga aspekter och lyfter fram kommunikation som den viktigaste aspekten:

Viktiga egenskaper hos en tränare är att ha bra kommunikation. Ja och då gäller det inte bara att stå och skrika när det är match. Utan att ha bra kommunikation på isen och utanför. Det ska gå att prata med honom. Även när man inte utövar någon idrott (Sp3, Intervju, 13 Maj 2022)

Spelare 3 utvecklar sitt resonemang om kommunikation och coacher behöver kunna förmedla vad coacher vill att spelare och laget ska kunna utveckla. Det viktigaste hos en coach är inte att coachen är bäst på idrottsspecifika kunskaper. Viktigare att coachen kan kommunicera och bygga ett lag. Spelare 3 har erfarenhet av och förklarar nedan:

Alla kunde prata med alla och det var god stämning. Miljön är otroligt viktig. Miljön gör ju så att man vill komma ner en timme före träning och sitta tala med andra spelare och sen efter träning så vill man inte bara fly därifrån utan man vill vara kvar med laget. Alla kunde prata med alla och det var god stämning, att ha en bra miljö är en framgångsfaktor det såg man tydligt på vårt avancemang från näst högsta serien till högsta serien. Vi hade inte de bästa spelarna men vi var tajta som grupp och då kommer man långt (Sp3, intervju, 13 Maj 2022).

Spelare 2 talar också om vikten av att coacher kan kommunicera med spelare och svara på de frågor som spelaren har. Coachen behöver ha goda kunskaper om bandyrelaterade förmågor och kunna förmedla det till spelare. Har spelare svårt att prata med coachen och får inte tydliga svar, kan spelare uppleva det frustrerande.

Tränare som inte fungerar i omklädningsrummet och kan lyssna på spelare och ge svar. Då kommer vi inte fungera ute på planen här, för då kommer spelarna åka runt och fundera. För att de inte har fått de svaren de ville ha på sina funderingar (SP2, Intervju, 13 Maj 2022).

Spelare 1 talar om att viktigt att coacher har dialog med sina spelare

Viktig egenskap som jag tycker är att coacher har en bra dialog med spelare. Spelare och coacher tillsammans har en dialog med varandra, till exempel om jag inte blivit uttagen

till match. Tycker jag coachen ska ha en dialog med spelaren och prata om varför och vad spelare ska träna på för att veta vad han ska göra för att få spela matcher. Att man alltid har bra dialog mellan spelare och coacher är viktigt för att kunna utvecklas som spelare (Sp1, Intervju, 13 Maj 2022).

Spelare 4 talar om att coacher som tillåter spelarna att få vara med och påverka där coachen lyssnar på vad spelar gruppen tycker, är viktig egenskap för coacher att ha. Vid matcher öppnar coachen upp för spelare att tycka och tänka till om hur de ska agera utifrån den planen som coachen presenterar. Spelarna får diskutera och tillsammans komma överens om taktiken.

Bygga relation

Spelare 1 talar om att coacher behöver även kunna bygga relation med sina spelare så att spelaren känner ett förtroende. En relation som inte påverkar att spelare ska få fördelar. Det gäller att coachen är ärlig och tydlig för att kunna bygga bra relationer och kunna utveckla spelare. Med bra relationer med sina spelare kan coacher skapa en bra miljö. På träningar handlar detta om fullt fokus på uppgifter medan det i omklädningsrummet behöver vara mer avslappnat med mycket glädje. I relationer med sina spelare kommer coachen kunna skapa en utvecklande miljö där spelare känner ett förtroende för coachen och spelare vågar att utmana sig med risk för att misslyckas. I en utvecklande miljö är spelare mer villig att lyssna på vad coachen vill förmedla och aktivt försöka att ta till sig av instruktioner och feedback. I en miljö där spelare känner känsla av trygghet och inkludering skapar en utvecklande miljö med känsla av gemenskap och glädje.

Stöd

Spelare 2 relaterar till att hans coacher mellan juniorlag, specialidrott och senior lag har en kommunikation och att det är stöd i hans utveckling. Kommunikation som främst handlar om hur hög träningsbelastning är. Vilket gör att spelaren inte behöver förklara sig om han känner sig sliten har hans coacher har den förståelsen. Även stödet från specialidrottsläraren med studier att kunna få tid ifrån träning vid behov för att jobba med studier. Det är betydelsefullt betonar spelare 3 att känna det stödet att kunna tala med sina coacher om sin situation och bli lyssnad på. För att kunna ha en sund balans mellan träningsbelastning och studier. Coacher har även kunnat sagt till spelaren att nu är det dags att vila en dag eller två för att belastningen är

för hög. Signaler som coacher ser och förklarar till spelaren att han behöver vila för hans eget bästa.

Spelare 3 relaterar till liknande upplevelse som spelare 2 med ett stöd från Coacher att kunna anpassa träning vid hög belastning. Vid missade lektioner på grund av bandy hade spelare möjlighet att ta igen missad lektionstid på extra insatta lektioner. Lärarna var hjälpsamma och hade förståelse för spelaren att ibland var det riktigt tuffa perioder med mycket träningar och resor till och från matcher. Att då kunna anpassa skolarbete för att kunna ta igen vid senare tillfälle var ett stort stöd. Att ha en ärlig Coacher som berättar om vad spelare behöver utveckla i sitt bandyspel för att ta nästa steg uppfattas som betydelsefullt. Detta eftersom spelaren vill veta vad han kan förbättra och utveckla för att kunna nå sina mål. Vilket skapade ett förtroende från spelaren till coachen och när spelaren fick chansen i seniorlaget ville han visa för coachen att han förtjänade coachens förtroende.

I det teoretiska perspektivet har framkommit att grundläggande ledarskap enligt Annerstedt (2006) handlar om att skapa en trygg och harmonisk miljö. Grunden i ett ledarskap är den trygga miljön som skapar bättre förutsättningar för utveckling, för den trygga miljön utgör ett stöd för spelarna att undkomma rädslan för att göra misstag och att inte passa in. I en miljö som inte har en sund grund kan skapa osäkerhet och ångest som leder fram till att utvecklingen kan hämmas och prestationsnivån försämras. Förmågor som eftersträvas av spelare är att deras coacher har förmåga att kunna motivera, vara engagerad, hantera människor och skapa trygghet och tillit (Annerstedt 2006).

Bandykunskaper

I teoretiska perspektivet framgår det aspekter som är viktiga att kunna hantera som coach för spelare som vill elitsatsa. Aspekter som visar att coacher behöver förstå de tekniska, taktiska och fysiska kraven i sin sport och kunna säkerställa en balans mellan prestation, höga krav och välbefinnande (Dohlsten et al., 2018). Att ha goda sportsspecifika kunskaper är en förutsättning för framgångsrikt ledarskap i idrott. Det räcker inte att enbart ha den sportsspecifika kunskapen coacher behöver även kunna förmedla sin kunskap ut till sina spelare. Coacher behöver förstå och ha kunskap om kraven som gäller för just deras idrott (Michalsik och Bangsbo 2004)

En följdfråga som ställdes till samtliga respondenter var om respondenterna tyckte den sportspecifika kunskapen eller den sociala kompetensen var viktigast i ledarskapet.

Det är viktigt att tränare har bra kunskaper om bandy för att kunna lära spelare. Men även att lyssna på spelare och kunna svara på deras frågor behöver tränaren ha kunskaper om bandy. Men sociala kompetensen är viktigare om jag måste välja (Sp2, Intervju, 13 Maj 2022).

Den sociala kompetensen. Tränare kan vara hur duktig som helst på bandy men han behöver ha laget med sig (Sp4, Intervju, 13 Maj 2022)

Tränare som förklarar vad man ska göra för att bli bättre, får man aldrig reda på saker man är dålig eller bra på, då är det svårt att hitta vägarna för att bli toppspelare (Sp3, Intervju, 13 Maj 2022)

Progression

I spelarnas upplevelse av ledarskap framkommer en viktig aspekt för coacher att kunna lära ut deras kunskap, det är progression. I en coach ledarskap behöver det finnas en planering som bygger på att utveckla spelarna med progression. Med progressionstänk på spelsystemet kommer spelarna att utveckla en förståelse för vad träningsupplägget har för funktion, varför de genomför övningarna och hur det kan kopplas till spelsystemet.

I seniorlaget har vi haft långa genomgångar av spelsystem och taktiska upplägg. Det gäller för mig som spelare att kunna förstå och hänga med i diskussionen. Detta var utmanande men lärorikt att ta del av all kunskap (Sp4, Intervju, 13 Maj 2022).

Stor skillnad mellan junior och senior bandy är hur tränare talar om bandy och taktik. Jag kände att jag låg efter i de taktiska och hade svårt att hänga med i vissa genomgångar (Sp1 Intervju, 13 Maj 2022)

Pedagogiskt ledarskap

I ett pedagogiskt ledarskap utvecklas spelare i den kreativa och konstruktiva utvecklingsmiljön coacher behöver kunna förmedla sina kunskaper och idéer på ett tydligt sätt. I ett pedagogiskt ledarskap vill coachen utveckla sina spelare med pedagogiska situationer som utmanar spelarna. Situationer som kan vara diskussioner eller praktiska moment där situationerna

utmanar spelarna och hjälper spelarna på ett metodiskt sätt att nå steg i sin utveckling. I ett pedagogiskt ledarskap är det viktigt att coacher kan ge feedback till sina spelare. Feedback som är relevant till spelarens utveckling kräver att coacher har goda kunskaper om det coacher ger feedback på. För feedback ska vara utformad för att verka utvecklande för spelaren behöver coacher ha förmåga att snabbt kunna observera och analysera för att ge väl utformad feedback.

I det teoretiska perspektivet framkommer att coacher som har pedagogiskt ledarskap kan bemöta spelarna på deras nivå och på ett enkelt men tydligt sätt kan coachen instruera och lära ut taktiska och tekniska detaljer utifrån utövarens motivation till inläring (Edler et al., 2015). Coachen har ett uppmuntrande förhållningssätt och involverar spelaren i beslut som får spelaren till att utveckla förmågor utifrån sitt engagemang. Förmågor som taktik, strategier och ta bra beslut stärks av att spelare är delaktiga i sitt lärande (Jones 2006)

8. Diskussion

I detta kapitel presenteras diskussioner genom studiens resultat. Diskussioner sker genom de frågeställningar som varit grundläggande för studiens resultat. Resultaten kommer att ställas emot forskning och teorier som förklarats i tidigare kapitel. Syftet med intervjuerna var att skapa en förståelse för hur upplevda aspekter av talangutveckling, ledarskap och karriärövergångar var av specialidrottseleverna. Resultatet som framkommit från intervjuerna och skapandet av de teoretiska ramverket tillsammans med tidigare forskning skapar möjlighet till att kunna diskutera ledarskapsfilosofier. Med förståelse av spelarnas upplevelse av aspekterna och de teoretiska ramverket kommer kunna tydliggöra vilka aspekter som kan behöva utvecklas i coachers ledarskap för specialidrottselever i framförallt inom bandy.

8.1 Metoddiskussion

Denna uppsats har genomförts med kvalitativ ansats med semistrukturerad intervju. Valet av semistrukturerad intervju gjordes för att respondenten skulle vara i centrum. I semistrukturerad intervju tillåts respondenten få tala mer fritt och intervjun upplevs mer som ett samtal. I intervjun tillåts respondenten få tala fritt med utsvävningar för att få en djupare förståelse för vad respondenten anser är relevanta aspekter som besvarar frågeställningarna (Bryman 2018).

Frågorna som har en ordningsföljd i intervjuguiden är utformade för att respondenten ska behöva fundera och ge utförligare svar på sin upplevelse av frågeställningarna. Med semistrukturerad intervju behöver inte ordningsföljden följas av forskaren som kan anpassa frågorna under intervjun (Bryman 2018). Intervjun blir därför relativt flexibel. Med flexibilitet i intervjuer kan leda till att intervjun får ett större djup och förståelse för den intervjuades resonemang. Med flexibiliteten i en intervju möjliggör att kunna tolka resonemanget med tidigare inläst forskning och ställa fler följdfrågor som besvarar mitt syfte. Intervjun blev planerad med intervjuguide men flexibel i sitt utförande (Brinkmann & Kvale, 2009)

Påverkan på resultatet i studien finns det aspekter som har påverkat som i de flesta uppsatser. I denna studie är aspekter som författarens skicklighet att hantera en intervju, för att bli en bra intervjuare krävs det mycket träning (Bryman 2018). Under intervjun kan respondenten ha påverkats av författarens sportspecifika kunskaper och roll som coach. En påverkan som kan ha satt press på respondenterna till att känna press och behöva svara mer djupgående och vad som förväntas, jämfört om intervjuaren haft en bakgrund utan coach erfarenheter. Med intervjuarens erfarenheter av coaching har förhoppningsvis kvalitén på intervjun blivit förstärkt av att intervjuaren kan ställa mer följdfrågor och kunna relatera till respondentens resonemang (Bryman 2018).

En kvantitativ metod hade inte gett samma förståelse i studien i relation till syftet men med ett större urval hade kvantitativ metod kunna skapa en mer generaliserande slutsats (Larsen 2009), En slutsats som varit mer inriktad på ett resultat än djupare förståelse som är syftet med denna studie att förstå och inte förklara den insamlade data.

Frågeställning 1: Hur talar specialidrottselever om talangutveckling

Frågor om talangutveckling och specialidrottselevs upplevelse av deras utveckling och resultaten som framkom under intervjuerna. Gör det relevant att diskutera den inre drivkraften, relationer och miljö. För spelare talar om dessa aspekter som viktiga för sin talangutveckling och i relation med Henriksens (2010) forskning framkommer samma aspekter med hur viktig idrottsmiljön är och vilken påverkan den har. I forskningen har Henriksen studerat

framgångsrika spelare på elitnivå och kommit fram till vad de framgångsrika spelarna anser var viktiga aspekter i deras talangutveckling.

I intervjuerna framkommer från alla respondenter att deras mål med bandyspel är att utvecklas till att bli så bra de bara kan på bandy. I början var målet att spela i juniorlandslaget, få representera seniorlaget i moderföreningen och sedan är deras långsiktiga mål att de vill vinna SM-guld och VM-guld. Målsättning har varit vägledande under deras utveckling som bandyspelare. För spelarna har den inre drivkraften för att vilja träna och utveckla sina förmågor till att bli så bra de bara kan och nå till absoluta toppnivå. I Relation till respondenternas resonemang om deras målsättning med vad forskning talar om målsättning och dess inverkan på talangutveckling. Skapar en förståelse hur spelarna har blivit hjälpt av deras inre drivkraft i deras utveckling som bandyspelare. Respondenterna har en tydlig målbild som skapar den inre drivkraften till att vilja utvecklas för att nå sina mål.

Coacher kan skapa en motivation till spelare att delta och utvecklas med hjälp av målsättning. Genom att dela upp det långsiktiga målet med flera kortsiktiga mål som kan uppnås på vägen skapas mer motivation när spelare når upp till något av de kortsiktiga målen. För målsättning hjälper spelare att bibehålla den motivation som behövs för att kunna genomföra den process som krävs för att nå fram till målet (Weinberg & Gould 2014). Målsättning som är fokuserad mot att vara utvecklande för spelaren med en bra balans. Balans som gör att målsättningen inte blir orimligt svår att nå eller för lågt ställd där spelaren inte utmanas (Weinberg & Gould 2015). Målsättning stärker motivation som driver den inre drivkraften till att vilja utvecklas och nå sina mål. Vilket kan relateras till respondenterna som har fått möjlighet att spela med äldre lag i tidigare ålder och blivit uttagen till svenska ungdomslandslagen. Aspekt som har varit bidragande till respondenternas framgångsrika talangutveckling och karriärövergång till seniornivå är deras målsättning och inre drivkraft. Med TFL-teorin och dimensionen inspirerande motivation kan coacher skapa en motiverande miljö.

Coacher behöver skapa en utvecklande miljö som med hjälp av deras profession (Brante 2009) bygger en miljö som är utvecklande och relevant till att utveckla sina spelare. Professionen säkerställer att miljön blir utformad utifrån coachers handlingsteori (Romar 1994). Coacher bygger sitt ledarskap mot samma målsättning men utförandet av handlingarna kan ske under olika former. Det är viktigt coacher litar till sin profession i utformningen av ledarskapet.

Resultatet från respondenterna kan relateras till Romars (1994) teori, vilket stämmer in i denna studie för spelarna har nått till samma utveckling, fast med olika coachers teorier.

En utvecklande miljö är viktig och de framkommer från respondenterna att de anser för att utvecklas behöver spelare träna på alla förmågor som en bandyspelare behöver kunna hantera. I en utvecklande miljö har coacher strategier för att kunna utveckla de tekniska, fysiska och taktiska kraven som ställs inom idrotten (Dohlsten et al., 2018). Michalsik och Bangsbo (2004) menar att förstå de sportspecifika kunskaper och kunna förmedla de ut till sina spelare är viktigt i spelares utveckling. Med pedagogiska ledare (Jensen 2011) kommer coacher kunna skapa en utvecklande miljö till sina spelare som bygger på coachers profession.

ATDE hjälper till att kunna kartlägga en idrottares olika miljöer med både idrottsliga och icke idrottsliga miljöer (Henriksen 2010). I svaren från respondenterna kan direkt kopplas till mikronivån och den atletiska domänen. Respondenterna talar inte om makronivån och icke idrottsliga domänen när de talar om talangutveckling. Vilket ATDE skulle vara ett hjälpmedel till att kunna få spelare att reflektera över sin idrottsmiljö och vad som påverkar den.

Svenskabandyförbundet (2010) har tagit fram en talangutvecklingsplan som ska vara en modell för hur bandyspelare ska kunna utvecklas i en strategisk utformad plan. I talangutvecklingsplanen är målet att alla spelare/ledare inom bandy ska känna till och vara en aktiv del av planen. Att då respondenterna inte ens känner till planen är därför anmärkningsvärt. Respondenterna anses vara några av Sveriges största talanger och representerar svenska landslaget. I landslagssammanhang, specialidrottsundervisning och i föreningssammanhang har alltså inte planen nått fram till spelare. En anledning till detta resultat skulle vara om coacher har kännedom om planen men de har inte tydligt framgått att de använder sig av den. Eller har planen inte nått fram till coacher heller.

Frågeställning 2: Hur upplevde specialidrottslever karriärövergången från junior till seniornivå

Aspekter som relaterar till spelares upplevelse av denna karriärövergång från junior till seniornivå. Hjälper till att skapa en förståelse för hur respondenterna har hanterat övergången. Förståelse som är av stort intresse då denna övergång anses vara en av de svåraste

karriärövergångarna att hantera för idrottare, är övergången mellan junior och seniornivå (Stambulova 2010). Att få en förståelse för hur spelare upplever denna övergång ökar coachers förståelse att kunna bygga framgångsrik idrottsmiljö med positiva karriärövergångar.

I resultaten framgår en tydlig aspekt från respondenterna som varit avgörande i deras karriärövergång till seniornivå, har varit att de i ungdomslagen fått chansen att spela med seniorlaget. Juniorplatser hjälper juniorspelare till en möjlighet att kunna vara med i seniorlaget. En möjlighet som öppnar upp för juniorspelare att kunna växa in i seniorspel och utan press att behöva prestera för att få matchtid. Respondenterna upplevde att få vara med och träna i seniormiljö gjorde att spelaren utvecklades mycket. Seniorlag behöver spela in sina juniorspelare för att kunna ha tillgång till fulltrupp på matcher. Vilket framkommer som en viktig aspekt från respondenterna som upplever att dem klarade av att hantera denna övergång. För de upplevde ingen press att behöva prestera och fick tid på sig att utveckla sina förmågor.

Att ha ett stöd från sina seniorcoacher framkom som viktig aspekt i intervjuerna där respondenterna anser att deras coacher var ett stort stöd innan deras första träning med seniorlaget genom att ha ett första samtal med spelaren. I dessa samtal kan man tolka det som att coachen är medveten om att det kan ta tid för spelare att växa in i seniorspelet. Spelaren är troligtvis väldigt nervös och vill inte göra misstag men redan i detta första samtal försöker coachen bemöta den känslan hos spelaren. Coachen visar att han tror på spelaren och kommer vara ett stöd för spelaren. Ett stöd som kommer hjälpa spelaren att hantera denna övergång. Vilket stämmer in på tidigare forskning där Stambulova (2010) menar att coacher kan vara ett stöd för sina spelare till att skapa en positiv karriärövergång. Viktiga aspekter hos en coach är att ge spelaren ett förtroende och utrymme att få misslyckas. Spelaren behöver förstå att det finns en anledning till att spelaren fått chansen till att spela på seniornivå, det är för att spelaren besitter goda förmågor.

I respondenternas karriärövergång till senior nivå har spelarnas målsättning och motivation varit en bidragande aspekt till att de hanterade övergången. För respondenterna har höga mål och steget till seniornivå var ett steg på vägen i deras långsiktiga mål. Respondenterna kände sig förberedda och hade som kortsiktigt mål att komma med i seniorlaget så den karriärövergången skapade mer motivation och vilja när de fick möjligheten. En vilja och motivation som hjälpte respondenterna i deras utveckling och karriärövergång.

Respondenterna talar mycket om de sportspecifika utmaningar i denna övergång och väldigt lite om de andra aspekterna som påverkar i en karriärövergång. Vilket kan ha att göra med att de var förberedda på övergången. Då respondenterna är ledande spelare i sina lag och även för spelare i samma ålder. Har de stora möjligheter till att få juniorplatsen och det är de själva medvetna om att de har möjligheter till. Spelarna i senior laget är förberedda på att de behöver spela in juniorer. Senior spelarna hjälper till att få juniorspelare att känna sig delaktiga och trygga i laget. Det senior spelarna ställer som motkrav är att juniorspelare behöver visa vilja och engagemang.

Frågeställning 3: Vad anser elitsatsande ungdomar är de viktigaste aspekterna hos coacher i deras ledarskap?

Med resultaten från specialidrottselevs upplevelse av ledarskap med det teoretiska ramverket kommer resultatet att kunna diskuteras i denna frågeställning. I relation till hur ledarskapsfilosofier uttrycker sig med de teoretiska ramverket och spelarnas upplevelse kommer resultatet kunna belysa styrkor och skillnader i förhållande till coachers olika ledarskapsfilosofier. Med styrkor och skillnader framkommer viktiga aspekter i ett ledarskap och att få en förståelse från specialidrottselevs upplevelse av ledarskap kommer verka för att kunna besvara frågeställningen i detta arbete och kunna utveckla coachers ledarskap

I resultatet framkommer hur coachers ledarskapsfilosofi förhåller sig till det teoretiska ramverket och upplevelsen av specialidrottseleverna. Den aspekt som är genomgående i både spelarnas upplevelser och teoretiska ramverket är att spelare känner förtroende för coachen. Med TFL-teorin och dimensionen idealiserat inflytande relateras till hur en coach kan bygga förtroende genom sitt sätt att handla på i sitt ledarskap. I teoretiska ramverket framkommer uttrycket personlig kontakt som innebär att coachen försöker skapa en kontakt med alla spelare i laget. Med förståelsen av hur mycket det betyder att ha ett förtroende för sin coach är detta något som tydligt framkommer från respondenterna som viktig aspekt inom ledarskap. Ett förtroende som bygger på sociala kompetenser med sportspecifika kompetenser. I Relation till respondenterna som menar att det är viktigt att coachen har bra kunskaper om bandy men att coachen behöver även kunna förmedla den kunskapen till sina spelare. Att ha goda sportsspecifika kunskaper är en förutsättning för framgångsrikt ledarskap i idrott, men det

räcker inte att enbart ha den sportspecifika kunskapen för coacher behöver även kunna förmedla sin kunskap ut till sina spelare. Samtliga respondenter pratar om att få och känna stöd från coacher är viktig aspekt i spelares talangutveckling och karriärövergångar. Att få en förståelse för hur specialidrottselever upplever stöd är därför intressant för att kunna utforma bättre stöd som hjälper spelare i sin utveckling

I spelarnas resonemang om vikten av social kompetens hos coachen kan relateras till den personliga kontakten med sportspecifika kompetensen med TFL-teorin och individuell hänsyn. Coacher behöver ha kunskap och kunna förmedla den vidare vilket skapar ett förtroende för coachen och coachens ledarskap. En viktig aspekt som framkommer i intervjuerna är att coacher kan kommunicera och kommunikationen är mer än bara att skrika i omklädningsrummet. Att lyssna på spelar gruppen och ta beslut med spelar gruppen är även ett sätt för coachen att skapa förtroende. Coacher visar förtroende till spelarna genom att tillåta spelarna att vara aktiva i beslut. Konceptet game sense är ett verktyg som kan användas för detta ändamål. Det som framkommer från respondenterna överensstämmer med teoretiska ramverket och med denna förståelse av hur viktigt det är för spelare att känna förtroende och att coachen har ett förhållningssätt som verkar för att bygga en djupare personlig kontakt med alla spelare. En kontakt som utgår från spelarens behov. Vanligt förekommande bland coacher är att ha samma personliga kontakt med alla spelare utifrån coachens behov som coach och inte spelarnas.

Från respondenterna framkommer att de har haft svårt med genomgångarna i framför allt i början av deras övergång till seniornivå. Intellectuell stimulans är en dimension i TFL-teorin som agerar utifrån att få spelare aktiva och förstå vad coachen vill förmedla. Coacher som förmedlar till exempel sina instruktioner, taktiska beslut och information i en utvald uppdelning och inte förmedlar allt på en gång. Använder sina kommunikationsfärdigheter med öppna frågor, reflektioner, bekräftanden och summeringar tillsammans med spelarna skapar coachen ett större samarbete med ökad inläring. Coacher som kan förmedla genom progression och använda sina kommunikationsfärdigheter kommer stärka spelarnas fokus, inläring och att de minns vad som talades om under genomgången (Edler et al. 2015).

Coacher som i sin ledarskapsfilosofi har brutit ner spelsystemet i delar och skapat för spelarna en tydlig bild hur spelarna ska kunna träna praktiskt på specifika delar i spelsystemet. Med stöd av progression i ledarskapet hjälper progressionen coacher att bygga upp praktiska

träningsförhållanden till spelsystemet, förmedlat i diskussionen har coacher ofta haft en tro på att spelarna förstår deras resonemang om spelsystemet. Ledarskap där coacher har förmåga att förmedla sina kunskaper och med progression skapa en större förståelse för spelarna. En förståelse som bygger på att utveckla till exempel spelsystem med spelarna och inte för spelarna. Med ett pedagogiskt ledarskap utvecklas spelare i den kreativa och konstruktiva utvecklingsmiljön, coacher behöver kunna förmedla sina kunskaper och idéer på ett tydligt sätt. I ett pedagogiskt ledarskap vill coachen utveckla sina spelare med pedagogiska situationer som utmanar spelarna. Situationer som kan vara diskussioner eller praktiska moment där situationerna utmanar spelarna och hjälper spelarna på ett metodiskt sätt att nå steg i sin utveckling.

9. Slutsats

Syftet med denna uppsats var att få en förståelse för hur specialidrottselever talar om upplevelsen av talangutveckling, ledarskap och karriärövergången från junior till senior. I denna uppsats användes en kvalitativ ansats och för insamling av data användes semistrukturerad intervju. I intervjuerna framkom egenskaper som kopplade ihop de faktorer som specialidrottselever talar om aspekter som påverkar frågeställningarna

Mina slutsatser är att spelarnas upplevelse av sin talangutveckling och karriärövergång från junior till seniornivå är positiv. Framgångsfaktor för spelarna är den egna drivkraften till att lägga ner den tid som krävs för att bli bra. Det räcker inte med att bara vara en talang. Spelarnas målsättning har varit en stark bidragande aspekt till att deras talangutveckling och karriärövergång har blivit framgångsrik. Coacher som visar stöd och har kommunikationsförmåga är en viktig aspekt för spelarna. Att ha god relation till sin coach och att miljön är bra upplevs som viktiga personliga aspekter för spelare.

Detta arbete har kunnat belysa aspekter i ledarskap som kan utvecklas utifrån det teoretiska ramverket samt specialidrottelevers upplevelse. Med denna förståelse av betydelse av aspekter som framkommit i studien kan utveckla coachers ledarskap till att bli mer framgångsrikt och som Romar (1994) menar att varje coach har sin egen handlingsteori. Romar (1994) anser att varje ledares handlingsteori bygger på egna erfarenheter, tidigare utbildningar. Denna studie

kan vara en hjälp till andra coacher att använda sig av för att utveckla deras ledarskap. För varje ledarskap bygger på coachens egen filosofi och med framkomna aspekter i denna studie kan coacher reflektera och utveckla sin filosofi. Med TFL-teorin kan coacher i ledarskapet i utvecklingsprocessen till spelare med inspirerande och stärkande beteenden utveckla spelaren. De fyra dimensioner coacher bör använda för att kunna få effekter på spelarens utveckling är relaterade till aspekterna som framkommer i denna studie. Med idealiserat inflytande, inspirerande motivation, intellektuell stimulans och individuell hänsyn som förhållningssätt kommer ledarskap som agerar utifrån TFL-teorin och med ATDE modellen förstå vilka aspekter som påverkar i spelares miljö

En begränsning i detta arbete är att har studien enbart kollar på spelare som har haft en positiv karriärövergång och lyckats med att redan vara på elitnivå. För att få en ytterligare förståelse av aspekter skulle studien vänt sig mot specialidrottselever som inte har genomfört karriärövergången till seniornivå eller har haft en krisövergång och deras syn på frågeställningarna.

Referenslista

Annerstedt, C. (2006). *Framgångsrikt ledarskap inom elitidrotten*. Rapport 2006:3. Göteborg: Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och didaktik, Idrottsvetenskap,

Becker, A. (2009) It's Not What They Do, It's How They Do It: Athlete Experiences of Great Coaching, *International Journal of Sports Science & Coaching* 1(4). DOI:10.1260/1747-9541.4.1.93

Bie, K. (2009). *Reflektionshandboken*. Malmö: Gleerups Utbildning AB,

Brante, T. (2009). Vad är en profession? Teoretiska ansatser och definitioner. I L. Maria (Red.), *Vetenskap för profession* (s. 15-34). Högskolan i Borås

Brinkmann, S. & Kvale, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund Studentlitteratur

Bryman, Alan (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Stockholm: Liber

Davies, C. A. (2008). *Reflexive ethnography: A guide to researching selves and others*. London: Routledge.

Denscombe, M. (2014). *The good research guide: for small-scale social research projects*. McGraw-Hill Education

Dohsten, J., Barker-Ruchti, N. & Lindgren, E-C. (2018) Caring as sustainable coaching in elite athletics: benefits and challenges. *Sports Coaching Review*, 9(1), pp 1-23. DOI: 10.1080/21640629.2018.1558896

Edler, K., Gustafsson, H., & Claeson, A. & Sjöström, M. (2015) *Motiverande samtal: Handbok för coacher och tränare inom idrotten*. Stockholm: SISU idrottsböcker

Hedberg, M. (2014) *Idrotten sätter agendan*. Göteborg: Göteborgs universitet

Henriksen (2010) The ecology of talent development in sport: A multiple case study of successful athletic talent development environments in Scandinavia. *Institute of Sports Science and Clinical Biomechanics Faculty of Health Sciences*. University of Southern Denmark

Hughes, S. A., & Pennington, J. L. (2017). *Autoethnography: Process, Product, and Possibility for Critical Social Research*. Sage Publications, Inc

Jensen, H. (2011). Pedagogiskt ledarskap, teamsamarbete, och kollegial reflektion. I Jensen, E. & Løw, O. (Red.), *Pedagogiskt ledarskap: om att skapa goda relationer i klassrummet*. Malmö: Gleerups utbildning.

Jones, R. L. (2006). *The sports coach as educator: reconceptualising sports coaching*. London: Routledge

Larsson, H & Meckbach, J, (2012). *Idrottsdidaktiska utmaningar*. Stockholm: Liber

Lara-Bercial, S. & Mallet, C. (2016). The practices and Developmental Pathways of Professional and Olympic Serial Winning Coaches, *International Sport Coaching Journal* 3(3). DOI:[10.1123/iscj.2016-0083](https://doi.org/10.1123/iscj.2016-0083)

Michalsik, L., & Bangsbo, J. (2004) *Aerob och anaerob träning*. Stockholm: SISU Idrottsböcker

Morton, K. Sylvester, B. Wilson, J. Lonsdale, C. & Beachamp, M. (2014) Transformational leadership. I Athanasios G. Papaioannou, and Dieter Hackfort (red.) *Routledge Companion to Sport and Exercise Psychology : Global Perspectives and Fundamental Concepts*. London & New York: Routledge ss. 571-587

Romar, J-E. (1995). *Case Studies of Finnish Physical Education Teachers Espoused and Enacted Theories of Action*. Åbo: Åbo Akademi University Press.

Stambulova, N. (2010). Counseling Athletes in Career Transitions: The Five-Step Career Planning Strategy. *Journal of Sport Psychology in Action*, 1(2), pp 95–105. DOI:10.1080/21520704.2010.528829

Svenska bandyförbundet (2010). *Svenska bandyförbundets talangutvecklingsplan* Stockholm: Bandyförbundet

Svenskabandyförbundet (2022 april 10). *Skridskokul*. Hämtad från: (<https://www.skridskokul.se>)

Turnnidge, J. & Côté, J, (2017) *Transformational Coaching Workshop: Applying a Person-Centred Approach to Coach Development Programs*. in *International Sport Coaching Journal*, Human Kinetics, Inc. DOI:[10.1123/iscj.2017-0046](https://doi.org/10.1123/iscj.2017-0046)

Weinberg, R. S., & Gould, D. (2014). *Foundations of sport and exercise psychology* (6). Leeds: Human Kinetics.

Bilaga 1

Till dig som elitsatsar via studier på specialidrottsutbildning kombinerat med spel i föreningars representationslag-

Information och förfrågan om att delta i intervjustudie

Forskningen lyfter fram flera aspekter som påverkar elitsatsande ungdomar vad gäller talangutveckling och hur ledarskapet påverkar karriärutvecklingen

Jag vill därför genomföra en intervjustudie med en förhoppning om att resultat i studien kan leda till ökad förståelse för specialidrottselever upplevelser av talangutveckling och ledarskap.

Syftet med denna undersökning är att undersöka upplevda aspekter tidigare forskning och teoretiska perspektiv lyfter fram gällande talangutveckling och hållbart ledarskap av manliga ungdomar som elitsatsar via studier på specialidrottsutbildning kombinerat med spel i föreningars representationslag.

Denna undersökning genomförs via intervjuer med manliga ungdomar som elitsatsar via studier på specialidrottsutbildning kombinerat med spel i föreningars representationslag.

Undersökningen är en del av examensarbete i utbildningen till specialidrottslärare via Linneuniversitetet. Undersökningen kommer att genomföras med intervjuer under Maj 2022. Intervjun kommer att beröra din uppfattning/erfarenhet av ledarskaps aspekter som påverkar för elitsatsande ungdomar inom bandy. Intervjun beräknas ta 40 minuter. Intervjun kommer att spelas in och skrivas ut i text.

Du tillfrågas härmed om deltagande i denna undersökning

Den information som Du lämnar kommer att behandlas säkert och förvaras så att ingen obehörig kommer att få ta del av den. Redovisningen av resultatet kommer att ske så att ingen individ kan identifieras. Resultatet kommer att presenteras i form av en muntlig presentation till andra studerande och lärare för utbildningen samt i form av ett examensarbete. När examensarbetet är färdigt och godkänt kommer det att finnas i en databas vid Linneuniversitetet. Inspelningarna och den utskrivna texten kommer att förstöras när examensarbetet är godkänt. Du kommer ha möjlighet att ta del av examensarbetet genom att få en kopia av arbetet.

Ditt deltagande är helt frivilligt och Du kan när som helst avbryta din medverkan utan närmare motivering.

Ansvarig för undersökningen är Jimmy Svensson och handledare Katarina Schenker. Har Du frågor om undersökningen är Du välkommen att höra av dig till någon av oss:

Student: Jimmy Svensson

Handledare: Katarina Schenker

Linneuniversitetet

Docent: Linneuniversitetet

Mail: js225bt@student.lnu.se

Mail: katarina.schenker@lnu.se

Telefon nummer: 0768238876

Bilaga 2

Intervjuguide LNU

1. Berätta om dig själv

- - Varför började du spela bandy ?
 - Hur länge har du spelat bandy ?
 - Vad är dina mål med ditt bandyspelande ?

2. Hur upplever du som spelare att du har utvecklats som person genom ditt bandyspelande?

- - Kan du ge exempel?

3. Vad anser du är de viktigaste egenskaperna en spelare bör ha för att nå till seniornivå?

- - Varför?
 - Ge exempel

4. Känner du till svenska bandyförbundets talangutvecklingsplan?

- - Vad som krävs för att nå elitnivå?

5. Vad innebär begreppet talangutveckling för dig ?

- - Vad som påverkar talangutveckling?
 - Finns det några svårigheter?

6. Hur upplever du att det är att kombinera studier med elitsatsning ?

- - Fördelar ?
 - Svårigheter ?

7. Hur upplevde du som spelare övergången från juniorspelare till seniorspelare ?

- - Erfarenheter av tidigare övergångar ?
 - Vad är det som påverkar övergången ?
 - Ser du svårigheter i denna övergång ?
 - Har du någon strategi till övergången ?

- Fick du stöd av någon lärare/tränare?

-

8. Har du haft stöd av din tränare/lärare under din bandykarriär

-

- Ge exempel!
- Mer stöd ?

9. Vad anser du är viktiga egenskaper hos en tränare/lärare inom bandyn?

- Ge exempel!

10. Hur har/är din upplevelse av dina tränare/lärare inom bandy?

- Viktiga egenskaper?
- Förtroende att forma din utveckling?
- Kunskaper som krävs ?
- Goda ledarförmågor?

11. Vad anser du är viktiga egenskaper hos tränare/lärare för att du ska kunna fortsätta utvecklas som bandyspelare?

- Har tränare/lärare tillräcklig kunskap för att kunna utveckla dig?
- Kan du ge exempel!

12. Hur upplever du att din relation med tränare/lärare är ?

-

- Viktigt för dig ha relation med tränare ?

-

-

13. Hur upplever du att miljön är?

-

- Specialidrott?
- Föreningslag?
- Ge exempel

-

14. Vad skulle du vilja utveckla inom ditt bandyspelande ?

-

- Varför?
- Har du möjlighet till den utvecklingen?

-

15. Hur ser samarbetet mellan tränare inom föreningslag och specialidrottslärare ut idag?

-

- Finns det en plan för din utveckling?
- Upplever du att du har stöd från tränare/lärare?

16. Är det något du vill tillägga?

- Är det något jag inte tagit upp som du känner att du vill berätta?
- Har intervjun /något område som intervjun tagit upp, stimulerat dig att reflektera över bandy i allmänhet och ditt eget bandyspelande i synnerhet?